

# KREDİ KARTI SÖZLEŞMELERİNDE EK KART HAMİLİNİN HUKUKÎ DURUMU

## LEGAL CONDITION OF HOLDER OF SUPPLEMENTARY CARD IN CREDIT CARD AGREEMENTS

Ebru TÜZEMEN ATİK\*

**Özet:** Kredi kartı sözleşmelerinde ek kart uygulaması uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir yöntemdir. Kanunlarımızda, ek kart hamilinin sorumluluğunun kapsamına ilişkin doğrudan ve yeterli düzenleme mevcut değildir. Ek kart hamilinin sorumluluğunun ortaya çıkabileceği ihtimaller çeşitlidir. Bunun için öncelikle kredi kartı ile ek kart kavramlarının ayırt edilmesi ve ortaya çıkabilecek ihtimallerde sorumluluğun kapsamının belirlenmesi ihtiyacı doğmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Ek kart, ek kart hamili, müteselsil sorumluluk, kredi kartı.

**Abstract:** Supplementary card practice in credit card agreements is a frequently encountered method in practice. Our laws lack direct and sufficient regulations with regard to the liability of the supplementary card holder. For that reason, first of all, it is required to distinguish the concepts of credit card and supplementary card and determine the scope of the liability in potential cases that may arise.

**Keywords:** Supplementary card, Supplementary card holder, several liability, credit card.

## GİRİŞ

19. yüzyılın sonlarında ABD’de başlayan<sup>1</sup> ve ülkemizde ilk kez 1968 yılında uygulanmakla birlikte 1980’li yılların sonlarından itiba-

\* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

<sup>1</sup> Ömer Teoman, Hukukî Yönden Kredi Kartı Uygulaması, 2. baskı, İstanbul 1996 s. 13; Şebnem Akipek, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları”, AÜHFD, 2003, S. 52, C. 3 (Kredi Kartları), s. 105.

ren giderek yaygınlaşan<sup>2</sup> kredi kartı kullanımı günümüzde günlük ve ticarî hayatta önemli bir rol oynamaktadır. Nakit taşıma güçlüğü ve tehlikesi, kredi kartı kullanılarak yapılan ödemelerde taksit kolaylığı, ödeme ertelenmesi olanağı ve her işlem için ayrı başvuru yapmaksızın nakit para çekme yoluyla kredi sağlaması gibi işlevleri kredi kartının yaygınlaşmasında temel etkenler arasında gösterilebilir.

Günümüzde kredi kartı kullanımı, nakit sıkıntısı içinde olmanın değil, bilakis bir bankanın kişiye duyduğu güvenin göstergesi olarak kabul edilmektedir.<sup>3</sup> Zira kredi kartına sahip olmak, kart çıkaran kuruluşun kart hamiline duyduğu güvenin bir sonucudur. Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı başvurusu halinde hesap sahibinin ekonomik durumu, geçmiş bankacılık işlemleri gibi sübjektif bazı kıstasları dikkate alarak kredi kartını hesap sahibinin kullanımına sunmaktadır.

Kredi kartlarının uygulamadan doğarak uyuşmazlıklara sahne olması karşısında konu ile ilgili yasal düzenleme yapılması ihtiyacı duyulmuştur. Kredi kartları, ülkemizde ilk olarak 2003 tarihli 4822 sayılı kanun<sup>4</sup> ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun<sup>5</sup> kapsamına alınarak düzenlenmiştir. 4077 sayılı TKHK'yi ilga etmek üzere çıkarılan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ise 07.11.2013 tarihinde kabul edilmiş olup, yürürlük tarihi 28.05.2014'tür<sup>6</sup>.

Kredi kartlarına ilişkin bir diğer önemli düzenleme ise 2006 yılında yürürlüğe giren Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu<sup>7</sup>nda (BKKKK) yer almaktadır. BKKKK'nın uygulanma alanına ilişkin 2/1. maddesine göre; *"Kartlı sistem kuran, kart çıkaran, üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile üye işyerleri ve kart hamilleri bu Kanun hükümlerine tâbidir"*. BKKKK'nun 26/son maddesinde, 4077 sayılı mülga TKHK'nın

<sup>2</sup> Türkiye'de ilk kredi kartı kullanımı 1968'de Koç Gurubu'na bağlı Setur A.Ş. tarafından Diners Club'tan yetki alınarak kredi kartı çıkarılması ile başlamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Çeker, Kredi Kartı Uygulaması ve Özel Hukuk Açısından Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımı, Ankara 1997, s. 3.

<sup>3</sup> Teoman, s. 31; İşgüzar, Hasan, Banka Kredi Kartı Sözleşmeleri, Ankara 2003, s. 50; Yılmaz, Eyyüp, Türkiye'de Kredi Kartı Uygulamaları ve Ekonomik Etkileri, İstanbul 2000, s. 34; Kaya, Feridun, Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması, Ocak 2009, s. 123; Ceylan, Ebru, Türk, İsviçre ve Avrupa Birliği Hukukunda Kredi Kartını Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu, İstanbul 2010, s. 39.

<sup>4</sup> RG, 06.03.2003, 25048.

<sup>5</sup> RG, 08.03.1994, 22221.

<sup>6</sup> RG, 28.11.2013, 28835.

<sup>7</sup> RG, 01.03.2006, 26095.

10. maddesinin 2, f bendinin kredi kartlarında uygulanmayacağını belirtilmiş, bunun dışında mülga TKHK'nın tüketici kredilerine ilişkin 10 ve kredi kartlarına ilişkin 10/A maddelerinin<sup>8</sup> uygulanıp uygulanmayacağı konusunda bir hükme yer verilmemiştir. Bu dönemde BKKKK'nın bu sükûtu karşısında 4077 sayılı TKHK'nın söz konusu maddelerinin gerektiğinde kredi kartları hakkında da uygulanacağı şeklinde yorumlanması gerektiği ileri sürülmüştür.<sup>9</sup> Buna göre 4077 sayılı TKHK'nın 10/A maddesinin uygulanabilmesi açısından kart hamilinin tüketici sıfatını taşıması ve kartı kullanımı sonucunda edinilen mal ya da hizmetin TKHK kapsamına girmesi şartı aranmıştır.<sup>10</sup>

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ise 22/2. maddesinde konuya ilişkin yeni ve farklı bir düzenlemeye yer vermiş bulunmaktadır. Buna göre; *“Kredi kartı sözleşmeleri, faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında, ödemenin üç aydan daha uzun süre ertelenmesi veya benzer şekilde taksitle ödeme imkânı sağlanması halinde tüketici kredisi sözleşmesi olarak değerlendirilir”*. Burada önemli olan tüketicinin, vadesi gelmiş bir ödemesinin ileri bir tarihe ertelenmesi ve kredi kurumunun bundan bir menfaat sağlamasıdır. Bu tür bir ertelemenin baştan kararlaştırılmış olması mümkün olabileceği gibi, vadenin geldiği anda taraflarca kararlaştırılmış olması da tüketici kredilerine ilişkin hükümlere tâbi olmak açısından yeterlidir<sup>11</sup>. Ülkemiz uygulamasında hemen her kredi kartının bu imkânları sunması karşısında, kart sahibinin tüketici olarak nitelendirilebilmesi kaydıyla TKHK kapsamında değerlendirilmesi mümkün gözükmektedir.

<sup>8</sup> 4077 sayılı TKHK'nın 10. maddesi tüketici kredilerine ilişkindir. TKHK'nın “Kredi Kartları” başlıklı 10/A maddesi ise “Kredi kartı ile mal veya hizmet alımı sonucu nakdi krediye dönüşen veya kredi kartı ile nakit çekim suretiyle kullanılan kredilerin de 10 uncu madde hükümlerine tabidir” düzenlemesini içermektedir.

<sup>9</sup> Aslan, İ.Yılmaz, Tüketici Hukuku, b. 3, Bursa 2006, s. 217.

<sup>10</sup> İlgüzar, s. 159-160; Akipek, Şebnem, Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi, Ankara 1999 (Tüketici Kredisi), s. 111.

<sup>11</sup> 6502 sayılı TKHK'nın 22. madde gerekçesinde kredi kartlarına ilişkin başkaca bir açıklamaya yapılmaksızın; “Banka kartları kredilendirilmiş ise bu kapsamda değerlendirilir. Aksi takdirde, banka kartı sadece ödeme aracı özelliğine sahiptir (...)” ifadesine yer verilmiştir. Burada 6502 sayılı TKHK'nın 22/2 maddesinde kredi kartına ilişkin düzenleme yer alırken, madde gerekçesinde doğrudan banka kartına ilişkin açıklamalarla karşılaşılmaktadır. Şüphesiz banka kartı ile kredi kartı farklı kavramlardır. Madde ile kredi kartlarını kapsama alan kanunkoyucunun gerekçedeki ifadesinden aynı koşullardaki banka kartlarının da bu kapsamda değerlendirilmesi amacıyla olduğu anlaşılmaktadır.

Gerek 4077 sayılı TKHK gerekse 6502 sayılı TKHK uygulaması açısından kredi kartının mal ve hizmet alımı amacıyla kullanılması ile nakit para çekme amacıyla kullanılması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır.<sup>12</sup> Buna karşılık doktrinde kredi kartı ile harcama yapılması halinde bunun tüketici kredi sayılması kabul edilebilir bulunurken, bunun yanında kredi kartı ile nakit çekilmesinin de tüketici kredileri kapsamında değerlendirilmesine ilişkin eleştirilere rastlandığını da belirtmek gerekir<sup>13</sup>. Ancak kanaatimizce tüketici kredilerinden sayılması açısından kredi kartı kullanımında bu tür bir ayrıma gidilmemiş olması pratikte tüketicilerin haklarının korunması açısından faydalıdır. 6502 sayılı TKHK'nın 22/2. maddesine ilişkin olarak kanaatimizce eksiklik olarak nitelendirilebilecek temel nokta ise takistile ödeme sağlanmaması, ertelemenin olmaması veya üç aydan daha kısa bir süre için olması hallerinde kredi kartının hukuki niteliğinin belirlenmemiş olmasıdır<sup>14</sup>.

Burada belirtmek gerekir ki, BKKKK'nın sınırlı olarak kapsamına dâhil ettiği tacirlere verilen kurumsal (şirket) kredi kartları, TKHK'nın kapsamına girmemektedir.<sup>15</sup> Zira 6502 sayılı TKHK 3/1-k bendinde *"Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi"* olarak tanımladığı *"tüketici"*ler hakkında uygulanacaktır.

Kredi kartı sisteminde asıl kredi kartı hamili, kredi kartını yalnız kendisi kullanabilir ve başkalarının kullanımına sunma imkânı mevcut değildir. Kart çıkaran kuruluşlar bu durumun yarattığı sakıncaları bertaraf etmek ve kredi kartı kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla ek kart uygulamasını ortaya koymuşlardır.<sup>16</sup> Kredi kartı kullanımının

<sup>12</sup> Safa Reisoğlu, "Banka Kredi Kartları ve Uygulama Sorunları", *Bankacılar Dergisi*, S. 49, 2004 (Kredi Kartları), s. 118; İşgüzar, s. 159-160; Akipek, Tüketici Kredisi, s. 111.

<sup>13</sup> Safa Reisoğlu, "Tüketici Kredileri Hukukî Sorunlar: 4077 sayılı Yasada Değişiklik Öngören Taslak", *Bankacılar Dergisi*, S. 69, 2008 (Tüketici Kredileri), s. 56-57.

<sup>14</sup> Aynı görüşte ayrıntılı inceleme için bkz. Önder, Fahrettin/ Özkul, Burcu, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanı Açısından Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Bankaya Verilen Şahsi Güvence: Adi Kefalet Sözleşmesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2013, C. 18, S. 3, s. 37.

<sup>15</sup> TBB Kredi Kartları Çalışma Grubu (Ed. Buket Himmetoğlu), *Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu Değerlendirme Toplantısı*, *Bankacılar Dergisi*, S. 56, 2006, s. 95.

<sup>16</sup> Açıkgül, Emine/ Açıkgül, Hacı Ali, *Teori ve Uygulamada Kredi Kartı Sözleşmeleri*, Ankara 2007, s. 147.

yaygınlaşması, kredi kartına bağlı olarak çıkarılan ek kartlara da uygulamada daha sık rastlanması sonucunu doğurmuştur.

Ek kart uygulaması ek kart hamilinin sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada ek kart hamilinin hukukî durumunu saptamak amacıyla, ek kartın kavramı açıklanmaya çalışıldıktan sonra, faydaları ve sakıncaları, ek kart ilişkisinin hukukî niteliği ve ek kart kullanımından doğan sorumluluğun taraflar üzerindeki dağılımı üzerinde durulacaktır. Kredi kartı sözleşmelerinde ek kart hamilinin hukukî durumunun belirlenmesi kanunlarımızda bu konuya ilişkin yeterli ve açıklayıcı düzenleme yer almaması karşısında bir ihtiyaç haline gelmiştir.

## I. Ek Kart Kavramı

Ek kart kavramının tespiti, öncelikle kredi kartı kavramının açıklanması ile mümkündür. BKKKK'nin 3/1,e maddesinde kredi kartı, *"Nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fizikî varlığı bulunmayan kart numarası"* olarak tanımlanmaktadır. Buna göre kredi kartı *"basılı kart"* yani standart plastik kart şeklinde ortaya çıkabileceği gibi hamilinin kart numarasını kullanarak işlem yapabileceği *"sanal kart"* şeklinde de ortaya çıkabilir.

Bankalararası Kart Merkezi<sup>17</sup> tarafından kredi kartı, *"Bankalar ve çıkartmaya yetkili kuruluşların müşterilerine belirli limitler dahilinde açtıkları kredilerle, nakit kullanmaksızın mal ve hizmet alabilmeleri, nakit kredi çekebilmeleri için verdikleri ödeme aracı"* şeklinde tanımlanmıştır.<sup>18</sup> Tanımda kredi kartının bir ödeme aracı olduğundan bahsedilmekte ise de kredi kartının bunun yanı sıra bir kredi aracı olduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir.<sup>19</sup> Zira kredi kartı bir yandan ödeme aracı olarak

<sup>17</sup> Bankalar arası Kart Merkezi (BKM), Türkiye'de kullanılan banka ve kredi kartlarına ilişkin kural ve standartları geliştirmek ve kartlı sistem içerisinde ortak sorunlara çözüm bulmak amacıyla 20.08.1990 tarihinde 13 kamu ve özel Türk bankasının bir araya gelmesiyle kurulmuş bir anonim ortaklıktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Teoman, s. 24-29; İsgüzar, s. 36-38.

<sup>18</sup> <http://www.bkm.com.tr/sozluk.aspx> (Erişim: 26.02.2014).

<sup>19</sup> Kredi kartının ödeme aracı niteliğinin yanı sıra bir kredi aracı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Ancak BKKKK'nin çıkarılmasından sonra kredi kartının kredi aracı olarak nitelendirilmesi gereği yönünde görüş birliği oluşmuştur. BKKKK'nin yürürlüğe girmesi sonrasında kredi kartının kredi sağlaması nedeniyle tüketici kredi olarak değer-

kullanılırken, diğer yandan genellikle ödemelerin ertelenmesi, taksitlendirme ve nakit çekme imkânları sunan bir kredi vasıtası işlevi üstlenmektedir.

Kredi kartının, kart çıkaran kuruluş tarafından yalnızca kendi işyerlerinde kullanılmak üzere çıkarılabilmesi mümkündür. Kredi kartı sistemine katılanların sayısına göre yapılan söz konusu ayırmada bu tür kredi kartı sistemine “iki taraflı sistem” adı verilir.<sup>20</sup> İki taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş ile kartın kullanılabileceği kuruluş aynıdır. Bir diğer deyişle bir firma müşterilerine yalnızca kendi işyeri ya da işyerlerinde kullanılmak üzere bir kredi kartı sağlar. Öğretide *basit kart*, *tacir kartı*, *satıcı kredi kartı*, *işletmeye özgü kart* gibi isimlerle anılan bu kart türünün gerçek anlamda ve BKKKK anlamında bir kredi kartı sayılmadığı açıktır.<sup>21</sup> Dost Kitabevi, YKM mağazaları gibi bazı işyerlerinin sürekli müşterilerine taksitli alışveriş imkânı sunmak üzere çıkarmış oldukları müşteri kartları bu kapsamda değerlendirilmelidir.

BKKKK ve TKHK anlamında kredi kartı ise “üç taraflı sistem”den doğmaktadır. Üç taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş, kartın kullanılacağı ticari işletmenin kendisi değil, bu konuda yetkili kredi kartı ortaklıkları ya da bankalardır. Bu şekilde çıkarılarak kredi kartı hamilinin kullanımına sunulan kredi kartı, sisteme dâhil olan ve kredi kartı ile yapılan ödemeleri kabul eden tüm üye işyerlerinde kullanılabilir. İki taraflı sistemde çıkarılan kredi kartlarının teknik ve hukukî anlamda bir kredi kartı oluşturmamaları nedeniyle bu çalışmada esas alınan kredi kartları üç taraflı sisteme dâhil olan kredi kartlarıdır.

Kredi kartlarının diğer farklı kıstaslardan hareketle farklı sınıflandırmalara tâbi tutulması mümkündür<sup>22</sup>. Kart sahibinin sıfatına göre

lendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Aydın, Zevkliler/ Aydoğdu, Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, b. 3, Ankara 2004, s. 302; Reisoğlu, Kredi Kartları, s. 118; İşgüzar, s. 50; Ceylan, s. 35-37; Gündoğdu, Gökmen, “Kredi Kartını Çıkaran Kuruluş ile Kart Hamili Arasındaki İlişkiler”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. II, İstanbul 2007, s. 1148, Akipek, Tüketici Kredisi, s. 186; Gezder, Ümit, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri, İstanbul 1998, s. 30.

<sup>20</sup> Ayrıntılı bilgi için bkz. Teoman, s. 46; İşgüzar, s. 39; Açıkgül/ Açıkgül, s. 27.

<sup>21</sup> Bkz. Teoman, s. 47.

<sup>22</sup> Söz konusu sınıflandırmalar ve buna göre tespit edilen diğer kredi kartı türleri için bkz. Teoman, s. 46-55; İşgüzar, Hasan, Banka Kredi Kartı Sözleşmeleri, Ankara 2003, s. 38-48.

ise kredi kartları “asıl kart” ve “ek kart” olmak üzere ikiye ayrılır. Asıl kart, kredi kartı sözleşmesi gereğince hesap sahibine nakit çekme, ödeme ve sözleşmede belirtilen diğer tasarruflarda bulunmak üzere çıkarılarak sözleşmenin diğer tarafının kullanımına sunulan karttır.

Kart çıkaran kuruluşların uygulamasıyla ortaya çıkan ek kart (*supplementary card*), hukukumuzda ilk kez 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nda düzenlenmiştir. BKKKK’da ek kart tanımlaması yapılmamış, bunun yerine ek kart çıkarılmasına ilişkin olarak 9/3. maddesinde “Kart hamilinin talebi üzerine üçüncü kişiler adına asıl karta bağlı ve asıl kart limitini aşmamak kaydı ile ek kredi kartı düzenlenebilir” ifadesine yer vermiştir.

BKKKK de anlaşılaçağı üzere ek kart çıkarılabilmesi her şeyden önce bir asıl kartın varlığını gerekli kılar. Buna göre ek kartın varlığı ve geçerliliği mutlaka asıl kartın temelini oluşturan hukukî ilişkinin varlığı ve geçerliliğine bağlıdır<sup>23</sup>. Ek kart, asıl karta bağlı olarak ve asıl kartın limitini<sup>24</sup> aşmamak üzere çıkartılabilir. Asıl kart hamilinin talimatıyla ek kart için asıl karttan daha düşük bir limit belirlenmesi mümkündür. Ayrıca uygulamada bankaların asıl kredi kartının bağlı olduğu hesap üzerinden işlemek üzere ek kart çıkardıkları gibi ayrı bir hesap numarası açılarak ve asıl karttan ayrı ancak onun limitini aşmayan bir limit dâhilinde ek kart çıkarttıkları da görülmektedir.<sup>25</sup>

Ek kart kullandırma işlevi kredi kartının asıl kart hamiline sağladığı yararlar arasında sayılmaktadır.<sup>26</sup> Ek kart çıkarılması yolu ile kredi kartını başkalarına kullandırması yasağı ile karşı karşıya bulu-

<sup>23</sup> İşgüzar, s. 44.

<sup>24</sup> BKKKK’nin 9. maddesine göre; “Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı almak isteyen kişilerin yasaklılık veya engel durumu, ekonomik ve sosyal durumu, aylık veya yıllık ortalama geliri, diğer kart çıkaran kuruluşlarca bu kişilere tahsis edilen kredi kartı limiti, bir model veya skorlama sistemi sonuçları, müşterini tanı ilkeleri ile 29 uncu madde çerçevesinde temin edilecek bilgileri dikkate alarak yapacakları değerlendirmeye istinaden kullanım limiti tespit etmek zorundadır”. Buna göre hukukumuzda limitsiz bir kredi kartı düzenlenmesi mümkün değildir. Her kredi kartının bir limiti bulunması ve bunun hamilinin kredi değerliliği gibi bazı özelliklerinin dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir.

<sup>25</sup> Teoman, s. 55. Örneğin, T. İş Bankası A.Ş. Maximum kartlarında bu tür bir ikili uygulamaya yer verilmektedir (<http://www.maximum.com.tr/TR/maximum-taniyin/maximum-ozellikler/ek-kart/Sayfalar/ek-kart.aspx>, Erişim: 26.02.2014).

<sup>26</sup> Açıkgül/ Açıkgül, s. 32; Kaya, s. 122; Koh, Benedict Personal Financial Plannig, 4th Ed., Singapore 2011.

nan asıl kart hamili, yakınlarına da kredi kartını kullanma imkânı sunmaktadır. Uygulamada genellikle kart çıkaran kuruluşlar, bir yakınlık şartı aramaksızın kart sahibinin dilediği kişi ya da kişilere ek kart çıkararak vermektedir.<sup>27</sup>

Açıklamalarımız ışığında ek kart ya da ek kredi kartı; asıl kart hamiline sunulan limit veya asıl kart hamilinin belirleyeceği farklı ve daha az bir limit dâhilinde, mal ve hizmet alımı ile nakit para çekmede ve kendilerine tanınacak diğer tasarruflarda kullanılmak üzere, bir milletlerarası kartlı kredi kartı sistemine<sup>28</sup> dâhil olmak kaydıyla, asıl kart hamilinin gösterdiği kişi/kişiler lehine çıkarılan kredi kartları olarak tanımlanabilir.

Ek kart çıkarılabilmesi için asıl kart sahibinin başvurusu gerekli ve yeterli olup, ek kart hamilinin buna ilişkin talebi ve sözleşmeye taraf olması ek kart çıkarılması için zorunlu değildir. Zira BKKKK'nın 9/3. maddesinde de *"kart hamilinin talebi üzerine"* ek kart çıkarılmasından bahsedilmiş, bunun için ek kart hamilinin başvurusu ya da kabulü gibi bir ek şart aranmamıştır. Buna göre uygulamada kimi zaman ihmal sonucunda ya da kart çıkaran kuruluşun asıl kredi kartı hamiline duyduğu güven nedeniyle ek kart sahibinin imzası ve hatta haberi dâhi olmaksızın, kredi kartı sözleşmesiyle veya asıl kart sahibinin talimatı üzerine ek kart çıkarılması ile de karşılaşılmaktadır.

## II. Ek Kartın Benzer Kavramlardan Farkları

Ek kart ile asıl karta bağlı olarak çıkarılan sanal kart ve firma kartı kavramları benzer özellikleri olmakla birlikte birbirinden farklıdır.

<sup>27</sup> Bir kredi kartı sözleşmesine istinaden çıkabilecek ek kart sayısı bankaların kredi kartı üyelik sözleşmelerinde değişiklik göstermektedir. Uygulamada bazı bankaların çıkarılabilecek ek kart sayısına sınırlama getirmezken (T. Garanti Bankası A.Ş., Akbank T. A.Ş. gibi), bazı bankaların ise aynı limit ve kredi kartı numarası ile çıkarılan ek kart sayısına sınırlama getirmekte, farklı limit ile ve farklı hesap numarası ile çıkarılan ek kartlara ise sınırlama getirmemektedir (T. İş Bankası A.Ş., Denizbank A.Ş. gibi).

<sup>28</sup> "Uluslararası kart kuruluşları" ya da bir diğer ifadeyle "kartlı sistem kuruluşları" banka kartı veya kredi kartı sistemi kuran ve bu sisteme göre kart çıkarma veya üye işyeri anlaşması yapma yetkisi veren kuruluşları ifade eder (BKKKK, m. 3/f, BKKKHY m. 4-d). Visa International S.A., Mastercard International S.A., Diners Club, Amex ve Japan Credit Bureau (JCB) gibi. Söz konusu kuruluşlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kaya, s. 52-55.

### A. Ek Kart ile Sanal Kart Arasındaki Farklar

Son yıllarda internet üzerinden kredi kartı kullanımının yaygınlaşması karşısında kredi kartı çıkaran kuruluşlar internet kullanımında kredi kartları güvenliğinin sağlanması amacıyla sanal kart (*virtual credit card*) uygulamasını başlatmışlardır. Sanal kart, internet ve mail order<sup>29</sup> harcamalarında güvenli kullanım sağlamak amacıyla çıkarılan, 0 (sıfır) limitli ek karta benzer bir şekilde asıl karttan limit aktarımı yoluyla çalışan, kart plastiği olmayan ve yalnızca internet şubelerinde görüntülenebilen kredi kartı türüdür. Sanal kart uygulamasıyla internette asıl kredi kartı numarası kullanılmaksızın güvenli alışveriş olanağı sağlanmaktadır. Sanal kartın kullanımından önce asıl karttan sanal karta bir limit aktarımı yapılır ve kullanım süresi sonunda sanal kartta kullanılmayan limit kalması halinde bu limit tekrar asıl karta aktarılarak internet kullanımında güvenlik sağlanmış olur.

Sanal kart asıl kredi kartına bağlı olarak ve onun limiti dâhilinde kullanılmak üzere çıkarılması yönünden ek kart ile benzerlik gösterir. Buna karşılık asıl kredi kartı hamili aynı zamanda sanal kartın da hamilidir. Sanal kartın kullanımı da tıpkı asıl kredi kartında olduğu başkalarının kullanımına sunulamaz. Sanal kart ile nakit avans kullanılma imkânı yoktur ve ek kart tahsis edilemez.<sup>30</sup> Ek kartlarda ise hamil asıl kart hamilinin lehine ek kart talebinde bulunduğu bir başka kişidir. Bu nedenle aralarında benzerlik olmasına karşılık sanal kartlar bir ek kart türü olarak nitelendirilemez. Diğer yandan sanal kartlar basılı kart şeklinde olmamasına karşılık, ek kartların basılı kart şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, kart çıkaran kuruluş sisteminin imkân vermesi halinde ek kart hamili lehine de sanal kart çıkarılması mümkündür.

### B. Ek Kart ile Firma Kartı Arasındaki Farklar

İş dünyasında işletmelerin temsilcileri ve yetkilileri tarafından yapılan seyahat, konaklama, malzeme temini gibi harcamalarda kredi

<sup>29</sup> "Mail order" bir mal veya hizmetin gazete, broşür, telefon ve televizyon yoluyla satışa sunulması halinde mal ve hizmeti sunan işyerine gitmeksizin sipariş verilmesini sağlayan bir kredi kartı ile ödeme yöntemidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. [http://www.yapikredi.com.tr/tr-TR/kredi\\_kartlari/uye\\_isyeri\\_hizmetleri/mail\\_order.aspx](http://www.yapikredi.com.tr/tr-TR/kredi_kartlari/uye_isyeri_hizmetleri/mail_order.aspx). (Erişim: 14.05.2013).

<sup>30</sup> Kaya, s. 82.

kartı kullanımı oldukça yaygındır. Kart çıkaran kuruluşlar, ticari faaliyetlerde bulunan kuruluşların kredi kartı kullanımını kolaylaştırmak amacıyla firma kartı (*business card*) adı altında bir tür kredi kartı uygulaması başlatmışlardır.

BKKKK'nin 3/1-j maddesinde kart hamili "*Banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmakla tüzel kişiler lehine kredi kartı çıkarılmasına yetki verilerek, tüzel kişiler lehine çıkarılan kredi kartlarının da bu kanun kapsamında yer aldığı belirtilmiştir.<sup>31</sup>

Firma kartları, bir tüzel kişilik adına veya tüzel kişinin yetkilisi adına düzenlenmiş kartlardır.<sup>32</sup> Kredi kartının tüzel kişilik adına düzenlenmesi halinde, bu kredi kartı ancak tüzel kişi yetkilileri tarafından kullanılabilir. Firma kartları beyaz firma kartları ve bireysel firma kartları olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilir.

Firma yetkililerinin kullanmalarını sağlamak üzere şirket adına düzenlenmiş firma kartlarına, bu kartı kullanacak olan kişilerin başlangıçta ismen belirlenmemiş olması nedeniyle "*beyaz firma kartları*" adı verilmektedir.<sup>33</sup> Beyaz firma kartlarında kartı kullanmaya yetkili olan kimselerin adları kredi kartından anlaşılmadığı gibi, bu kişilerin kredi kartının ödenmesine ilişkin olarak herhangi bir sorumluluğu bulunmaz. Bu kartın kullanımından kart sahibi olan tüzel kişilik kural olarak tek başına sorumludur.

Beyaz firma kartları aynı hesaba ait ve aynı limitli kredi kartını birden fazla kişinin kullanımına olanak sağlaması açısından ek karta benzemekle birlikte, bu tür firma kartlarının ek kart olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Zira bu durumda tek bir kartın varlığı söz konusu olmakla birlikte, bu asıl kart, kullanıcısının önceden belirlen-

<sup>31</sup> Erden Kuntalp, "Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun Getirdikleri", Bankalar arası Kart Merkezi Sempozyumu, Antalya, 3-5 Kasım 2006, s. 7.

<sup>32</sup> BKKKK m. 43'te, bu tür kartlara ilişkin olarak bazı hükümlerin uygulanamayacağı belirtilmiştir. Buna göre bu tür kartların hamili olan firma kanunun 8/2, 9,12,24,25 ve 26. maddelerinde kredi kartı hamilleri için getirilen koruyucu hükümlerden yararlanamayacak, ayrıca 44. maddesinde belirtilen 4077 sayılı TKHK'nın 22 ve 23. maddeleri de bu kartlara ilişkin olarak uygulanmayacaktır.

<sup>33</sup> Teoman, s. 54; Ateş, Derya, Banka Kredi Kartı Sözleşmelerinin Hukukî Niteliği ve Ek Kart, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000, s. 171; Kaya, s. 77; Açıkgül/ Açıkgül, s. 149.

memiş şirket yetkilileri olması nedeniyle birden fazla kişi ya da tek bir kişi tarafından şirketi temsilen kullanılmaktadır.

Firma kartlarının kredi kartı hesabı sahibi tüzel kişinin unvanı ile şirket yetkilisi gerçek kişinin adını birlikte içermesi mümkündür. Bu durumda “*bireysel firma kartları*”ndan söz edilir. Bireysel firma kartları yalnız üzerinde adı yazılı temsilci eliyle kullanılabilecek ve kartın kullanılmasından doğan sorumluluk müteselsilen tüzel kişi ile kartta adı yazılı temsilciye ait olacaktır.<sup>34</sup> Bireysel firma kartlarının, kart sahibinin kendi kullanımına tahsis edilen kredi kartları ile yapılan harcamalardan şirketi ile birlikte müteselsil sorumlu olması nedeniyle ve ancak bir asıl karta bağlı olarak çıkarılması halinde ek kart olarak nitelendirilmesi mümkündür.<sup>35</sup> Ancak burada sözü edilen sorumluluk iç ilişkide tam ya da kısmî olabilir.<sup>36</sup> Kartta adı yazılı kredi kartı hamilinin kredi kartını şirkete ilişkin harcamalarda kullanması durumunda şirket, kart borcunun ödenmesi nedeniyle kartı kullanan yetkilisine rücu edemez. Yetkilinin kişisel harcamalarda bulunması ya da şirketin kendisine verdiği yetki dışında hareket etmesi halinde ise şirketin yapmış olduğu ödemeler dolayısıyla kendisine rücu imkânı mevcuttur. Bu halde kart çıkaran kuruluşa karşı sorumluluğun ise harcamaların şirkete ilişkin olup olmamasına bakılmaksızın ek kartlarda olduğu gibi müteselsil sorumluluk şeklinde uygulanması gerekir.

Açıklamalarımızdan anlaşılacağı üzere netice olarak, firma kartı ile ek kart aynı kavramlar olmamakla birlikte<sup>37</sup> firma kartları için de ek kart çıkarılması ve dolayısıyla bireysel firma kartı ile ek kart kavramının aynı kredi kartı üzerinde birleşmesi mümkündür.

### III. Ek Kart İlişkisinde Taraflar

Üç taraflı sisteme dâhil olan bir kredi kartına dayanarak çıkarılan ek kart ilişkisinde üç tarafa ek olarak ek kart hamilinin de hukukî ilişkiye dahil olmasıyla birlikte dört tarafın varlığı ile karşılaşılır.

<sup>34</sup> Teoman, s. 53-54; Çeker, s. 42; İşgüzar, s. 46.

<sup>35</sup> Açıkgül/ Açıkgül, s. 54.

<sup>36</sup> Teoman, s. 54.

<sup>37</sup> Mehmet Takan / Melek Acar Boyacıoğlu, Bankacılık, Teori, Uygulama ve Yöntem, b. 3, Ankara 2011, s. 247.

### A. Kart Çıkaran Kuruluş

BKYYY'nin 3/g maddesinde kart çıkaran kuruluş; *"Banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz bankalar ile diğer kuruluşlar"* olarak tanımlanmıştır. Kart çıkaran kuruluşlar, kartlı sistem kuruluşlarıyla yaptıkları sözleşmeye dayanarak sistemde kullanılacak banka ve kredi kartlarını müşterilerinin kullanımına sunarlar.<sup>38</sup>

Kart çıkaran kuruluşların banka ve diğer kuruluşlar şeklinde ortaya çıkması mümkündür. BKYYY<sup>39</sup>'nin 4/1-b maddesinde diğer kuruluşlar; *"Kredi kartı çıkarma yetkisini haiz banka dışında kalan kuruluşlar"* olarak ifade edilmiş, ancak bankalar dışında hangi kuruluşların kredi kartı çıkarabilecekleri belirtilmemiştir. Kart çıkaran kuruluşlar uygulamada daha çok banka şeklinde karşımıza çıkmakla birlikte, özel finans kuruluşları ya da finansman şirketleri şeklinde de ortaya çıkabilir.

Kart çıkarma ve kartlı sistem kurma, üye işyerleri ile anlaşma yapma, bilgi alışverişi, takas ve mahsuplaşma faaliyetlerinde bulunmak isteyen kuruluşların bu hususta izin alabilmeleri için taşımaları gereken şartlar BKYYY'nin 4. maddesinde düzenlenmiştir.<sup>40</sup> Bu konuda gerekli faaliyet izni Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan alınır.

<sup>38</sup> Emrullah Aycı/İnci Bıçkın/Mustafa Artuç, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu (Getirilen Yenilikler), Ankara 2006, s. 16; Ceylan, s. 53.

<sup>39</sup> Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik, R.G.,10.03.2007, 26458.

<sup>40</sup> BKYYY m. 4/2'ye göre; *"Bu kuruluşların; a) Anonim şirket şeklinde kurulması, b) Kurucularının gerekli malî güç ve itibara sahip bulunması, işin gerektirdiği dürlüstlük ve yeterliliğe sahip olması ve banka ortaklarında aranan diğer nitelikleri haiz olması, c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, tüzel kişi kurucuların yönetim ve denetimine sahip gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi, d) Nakden ve her türlü muvazaadan arı olarak ödenmiş olan sermayesinin altı milyon Yeni Türk Lirasından az olmaması, e) Ana sözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, f) Bu Kanun kapsamındaki işlemleri gerçekleştirebilecek yönetim, yeterli personel ve teknik donanımına sahip olması, şikâyet ve itirazlarla ilgili birimleri oluşturmaması, g) (d) bendinde belirtilen sermayenin yüzde beşi tutarındaki sisteme giriş payının Kurum hesabına yatırıldığına dair belgenin ibraz edilmesi şarttır"*. 6502 sayılı TKHK m.3/1-ğ bendinde ise 4077 sayılı TKHK'dan farklı olarak kredi veren; *"Mevzuatı gereği tüketicilere kredi vermeye yetkili olan gerçek veya tüzel kişi"* olarak tanımlanmıştır. Tüktici kredilerine ilişkin hükümlerin çoğu zaman kredi kartlarında da uygulanacak olması nedeniyle belirtmek gerekir ki, mevzuatımızda gerçek kişilerin kredi kartı çıkarmasına izin veren bir düzenleme yer almamaktadır.

## B. Asıl Kart Hamili

BKKKK'nin 3/j maddesine göre kart hamili "*Banka kartı ve kredi hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişi*"dir. Düzenlemeyle asıl kart hamilinin gerçek kişi olmasının yanında tüzel kişi olması da mümkün kılınmış ve tüzel kişi lehine çıkarılan kredi kartları da kanunun uygulama alanı içerisinde kabul edilmiştir. Bu durum aynı zamanda tüzel kişilerin fiilen kredi kartını elinde bulunduran kişi olamayacakları gerçeği karşısında, kredi kartı hamili olma şartının hizmetlerden yararlanma olduğunu göstermektedir.<sup>41</sup> Buna göre kredi kartı hamili, kendisi adına açılan bir hesapta işlemek üzere kredi kartı çıkarılan gerçek veya tüzel kişidir.

Kredi kartı hamili, kimi zaman "*kredi kartı sahibi*" olarak da ifade edilmektedir.<sup>42</sup> Buna karşılık, kredi kartı sisteminde kredi kartının mülkiyeti kart kuruluşu ait olmakla birlikte, hesap sahibine bu kartın kullanım hakkı sunulmaktadır. Her ne kadar basılı kartlar üzerinde hesap sahibinin adı soyadı bulunmakta ve kart hamili tarafından imzalanması şartı aranmakta ise de bu durum kredi kartını kullanma hakkına sahip hamilin ayırt edilmesini amaçlar. Bu nedenle "*kredi kartı sahibi*" kavramı yerine "*kredi kartı hamili*" ya da "*kredi kartı hesabı sahibi*" kavramlarının kullanımının tercih edilmesi kanaatimizce daha uygun olacaktır. Zira BKKKK'nin 3/j maddesinde yer alan kart hamili tanımında da kart hamilinin malik değil, yararlanan kişi olduğu dolaylı olarak belirtilmektedir.<sup>43</sup>

## C. Ek Kart Hamili

Ek kart hamili BKKKK'de tanımlanmamıştır. Bununla birlikte genel bir anlatımla ek kart hamili; asıl kredi kartı hamilinin talebi üze-

<sup>41</sup> Ali Tolga Erendaç, "Banka Kartı veya Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımında Kart Hamilinin Hukuki Sorumluluğu", *Bankacılar Dergisi*, S. 74, Eylül 2010, s. 27.

<sup>42</sup> İlgüzar, s. 81.

<sup>43</sup> İlhan Sungur, Uygulamacı Gözüyle Banka Kartları Mevzuatı ve Uygulaması, Ankara 2007, s. 19. Uygulamada da genellikle kart çıkaran kuruluşlar da kredi kartı sözleşmelerinde kredi kartının mülkiyetinin kart çıkaran kuruluşu ait olduğu yönünde maddelere yer vermektedir (Bkz. T. Garanti Bankası A.Ş. Kredi Kartları Üyelik Sözleşmesi, m. 3.3.2; Türkiye İş Bankası Bankacılık Hizmetleri Sözleşmesi, G-4, Akbank T. A.Ş. Kredi Kartı Sözleşmesi, m. 5; T. C. Ziraat Bankası A.Ş. Kredi Üyelik ve Kredi Sözleşmesi, m. 5).

rine kendi kredi kartı hesabından ve kendi limiti dâhilinde harcama, nakit çekme ve diğer tasarruflarda kullanma yetkisi verdiği gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanabilir.<sup>44</sup> Ek kart hamilinin gerçek ya da tüzel kişi olması açısından bir sınırlama bulunmamakla birlikte, uygulamada genellikle gerçek kişiler lehine ek kart çıkarılması ile karşılaşılmaktadır.

Ek kart hamili, asıl kart hamilinin yakını, çalışanı ya da güven duyduğu diğer kişiler şeklinde karşımıza çıkabilir. Uygulamada kart çıkaran kuruluşların ek kart hamili ile asıl kart hamili arasında herhangi bir yakınlık ilişkisi içerisinde bulunması şartı aramadıkları görülmektedir. Ek kart çıkarılmasıyla bu kişinin kart kullanımına ilişkin güvence asıl kart hamili tarafından verildiğinden ve ek kart asıl kartın limiti dâhilinde çıkarıldığından ek kart hamilinin güvenirliliği, ödeme gücü ve asıl kart hamili ile yakınlığı gibi hususlar kart çıkaran kuruluşlar açısından önem taşımaz. Önemli olan asıl kart hamilinin ek kart hamiline duyduğu güvene istinaden ek kart talebinde bulunmasıdır.

#### D. Üye İşyeri

BKKKK'nın 3/i maddesi gereğince üye işyeri; *"Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile yaptığı sözleşme çerçevesinde kart hamiline mal ve hizmet satmayı veya nakit temin etmeyi kabul eden gerçek veya tüzel kişi"*dir. Üye işyeri, ek kart ilişkisinin doğması sırasında değil, ek kart çıkarıldıktan sonra bu kartın kullanımı aşamasında rol oynar. Zira asıl kredi kartı gibi ek kartın da kart çıkaran kuruluştan nakit para çekme gibi işlevler dışında üye işyerlerinde yapılan harcamalarda kullanılması mümkündür.

#### IV. Ek Kart Sözleşmesinin Yararları ve Sakıncaları

Ek kart uygulaması bir yandan birtakım yararlar sağlarken, diğer yandan bazı sakıncaları da içerir.

<sup>44</sup> T. Garanti Bankası A.Ş. Kredi Kartları Üyelik Sözleşmesi, m. 1; Türkiye İş Bankası Bankacılık Hizmetleri Sözleşmesi, Tanımlar, Akbank T. A.Ş. Kredi Kartı Sözleşmesi, m. 2; T. C. Ziraat Bankası A.Ş. Kredi Üyelik ve Kredi Sözleşmesi, m. 1.

## A. Yararları

Ek kart uygulamasıyla her şeyden önce asıl kart hamilinin kredi kartını başlarına kullandırması yasağı yumuşatılarak, kendi kredi kartı limitini başkalarına kullandırması sağlanmaktadır. Bu durum ek kart uygulamasının ortaya çıkış nedenlerindendir. Bununla birlikte ek kart uygulamasını cazip kılan başkaca faydalardan da söz etmek mümkündür.

### 1. Kredi Değerliliği Araştırılmasına Gerek Bulunmaması

Gerek kredi kartı sözleşmesi yapılırken gerekse kredi kartı kullanımını sırasında sonradan asıl kart hamilinin ek kart talebinde bulunması halinde ek kart hamilinin kredi değerliliğinin (kredibilite) araştırılmasına gerek duyulmaz.<sup>45</sup> Kart çıkaran kuruluşlar, asıl kart hamili lehine kredi kartı tesis ederken onun yapacağı harcamaların ya da nakit avans şeklinde kullandığı paraların geri dönüşü konusunda güven duyma ihtiyacındadır. Bu nedenle kredi kartı çıkarılırken asıl kart hamilinin kredi değerliliği araştırılır. Buna karşılık asıl kart hamili, ek kart harcamalarından her halde sorumlu olduğundan ek kart çıkarılırken ayrıca ek kart hamilinin kredi değerliliğinin araştırılması gerekmez.

Asıl kart hamilinin kredi değerliliğinin araştırılması kart çıkaran kuruluşlar açısından ek kart çıkarılabilmesi için de gerekli ve yeterli olacaktır. Ek kart hamilinin kredi değerliliğinin araştırılmasına gerek duyulmaması nedeniyle, bu durum öncelikle ek kredi kartının çıkarılacağı zaman ve başvuruda herhangi bir belge istenmemesi gibi yönlerden tasarruf sağlanmaktadır. Zira asıl kart başvurusu ile birlikte ek kart başvurusu yapılabileceği gibi, ayrıca kullanım sırasında bir başvuruyla da ek kart çıkarılabilir.

Kart çıkaran kuruluşlarca gerek görülen kredi değerliliğine sahip olmamaları nedeniyle, başvurusu halinde kendisine kredi kartı verilmeyecek durumda olan bir kimsenin dâhi ek kart hamili olma yoluyla kredi kartı kullanabilmesi mümkün olmaktadır. Bu durum ek kart çıkarılırken ek kart hamilinin kredi değerliliğinin araştırılmasına gerek bulunmamasının bir sonucudur.

<sup>45</sup> Ceylan, s. 29; Çeker, s. 42; İşgüzar, s. 44; Teoman, s. 55.

## 2. Ayırt Etme Gücüne Sahip Küçüklerin Kredi Kartı Kullanabilme İmkânı

Ek kart uygulaması, kendisine kredi kartı verilemeyecek olan kişiler açısından kredi kartı kullanabilme olanağı sağlar. BKKKK'nın 8/son maddesinde; *"Kart çıkaran kuruluşlar, banka kartı ve kredi kartlarının asıl kart hamiline teslim edilmesini sağlayacak önlemleri almak, reşit olmayan ek kart hamilleri adına düzenlenen banka ve kredi kartlarının asıl kart hamillerine teslimini sağlamakta yükümlüdür"* düzenlemesine yer verilerek, reşit olmayan kişiler için de ek kart çıkarılmasının mümkün olduğu kabul edilmiştir. Hüküm bir andan reşit olmayanlar lehine ek kart düzenlenmesine imkân verirken, diğer yandan da ek kartın kullanımının denetimi ve kartın güvenliğinin sağlanması açısından asıl kart hamiline teslimini öngörmektedir.

Reşit olmayan kişilere ek kart çıkarılabilmesi için bu kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmaları gerektiği şüphesizdir. Ancak bu durum her bir başvuran için ayrı ayrı tespit edilemeyeceğinden BKKKK m. 8/son düzenlemesi kart çıkaran kuruluşlar tarafından uygulanırken genellikle bir asgari yaş şartı aranarak uygulanmaktadır<sup>46</sup>.

Fiil ehliyeti bakımından sınırlı ehliyetsizler olarak kabul edilen ayırt etme gücüne sahip küçüklerin yaptıkları işlemlerde yasal temsilcilerinin onayı geçerlilik şartıdır. Bu bakımdan ele alındığında sınırlı ehliyetsiz adına velisi tarafından ek kart çıkarılması velilerinin yapacakları işlemler için önceden açıkladıkları izin olarak yorumlanmalıdır.<sup>47</sup> Böylelikle sınırlı ehliyetsizlerin ek kart ile kendisine sunulan limit dâhilinde yapmış olduğu işlemler başından itibaren geçerli bir biçimde doğacaktır.

<sup>46</sup> Örneğin; T. Garanti Bankası A.Ş. kredi kartlarında 18 yaşını doldurmuş herkes için ek kart başvurusu yapılabileceği kabul edilmişken, 16-18 yaş arası küçüklerin ancak veli muvafakatnamesi ile ek kart alabilecekleri belirtilmiştir ([http://www.garanti.com.tr/tr/yardim\\_ve\\_oneriler](http://www.garanti.com.tr/tr/yardim_ve_oneriler)); T. İş Bankası A.Ş. ise ek kart sahibinin 15 yaşını doldurmuş olmasını yeterli saymakta ek kart koşullarında buna ilişkin herhangi bir ek şarta yer vermemektedir ([http://www.isbank.com.tr/content/TR/Yardim/Kredi\\_Kartlari-309-306.aspx](http://www.isbank.com.tr/content/TR/Yardim/Kredi_Kartlari-309-306.aspx)). Kimi bankalarda ise ek kart çıkarılabilmesi için ek kart hamilinin 18 yaşını doldurmuş olmaları aranmaktadır. Örneğin bkz. <http://www.hsbc.co.uk/1/2/customer-support/card-services/additional-cardholder> (Erişim: 26.02.2014).

<sup>47</sup> Ateş, s. 169-170.

Ayırt etme gücüne sahip küçüğe kredi kartı tahsis edilebilmesi için kural olarak asıl kart hamilinin küçüğün velisi olması gerekmektedir. Aksi halde sınırlı ehliyetsizin kredi kartını kullanarak yapmış olduğu her bir işlem için velisinin onayı aranması gerekir ki, bu durum kredi kartı kullanımında ciddi sakıncalar doğurabilir. Uygulamada genellikle kart çıkaran kuruluşlar, küçükler için yapılan ek kart başvurularını ancak başvuran kişinin küçüğün velisi olması halinde kabul etmektedir.<sup>48</sup> Bu tür bir şartın aranmadığı bir banka sisteminde küçüğe ek kart çıkarılması halinde dâhi, ancak bunun küçüğe bir sorumluluk yüklememesi yani karşılıksız kazandırma sayılması ya da küçüğün velisinin ek kart çıkarılırken onay vermesi şartıyla yapılan işlemler geçerli bir biçimde doğacağı kabul edilmelidir. Zira karşılıksız kazandırmaların kabulü sınırlı ehliyetsiz olan küçüklerin tek başına yapabileceği işlemlerdendir. Burada sınırlı ehliyetsiz küçük kartın kullanımında serbest olacağından bunun velinin, çocuğun korunması ve gözetimine ilişkin sorumluluk ve haklarına tesir etmemesi gerektiği de gözden uzak tutulmamalıdır. Ancak genel anlamda ek kart hamili kendi harcamalarından asıl kart sahibi ile birlikte sorumlu bulunduğundan, buna ilişkin açık bir sorumsuzluk kaydı öngörülmedikçe sınırlı ehliyetsizin velisinin rızası olmaksızın ek kart edinmesi durumunda ek kart edinme işlemi ve bununla yapacağı tüm işlemler askıda geçersiz sayılmalı ve ancak yasal temsilcilerinin onayı ile geçerli kabul edilmelidir.

### 3. Düşük Kart Ücreti Alınması

Kart çıkaran kuruluşlar kredi kartı sözleşmelerinde çoğu zaman ek kartlara ilişkin kredi kartı yıllık (yenileme) ücreti alınmayacağı ya da asıl karta oranla daha düşük bir bedel alınacağı yönünde hükümlere yer vermektedir. Kart çıkaran kuruluşun kendi sistemi açısından bu şekilde ek kart çıkarılması daha az zahmetli ve masraflı bir durumdur. Zira ek kart çoğu bankada asıl kart ile aynı hesap numarası üzerinden işlemektedir. Bu durum kart kullanıcıları açısından en büyük çekincelerden biri olan kart ücreti ödenmesinin önüne geçilmesi bazen de azaltılması imkânını getirmektedir.

<sup>48</sup> T. İş Bankası Kredi Kartları Çalışma Grubu, Ürünlerimiz, İstanbul 2011, s. 92.

Burada belirtmek gerekir ki, 6502 sayılı TKHK'nin 31/3. maddesiyle getirilen düzenlemeye göre; *"Kart çıkaran kuruluşlar, tüketicilere yıllık üyelik aidatı ve benzeri isim altında ücret tahsil etmedikleri bir kredi kartı türü sunmak zorundadır"*. Bu halde asıl kartın ücret tahsil edilmeyen bir kart türü olması halinde zaten ek kartın da ücrete tâbi olması söz konusu olmayacaktır.

#### 4. Harcamaların Tek Elden Yönetim ve Denetimi

Ek kart uygulaması özellikle aynı aileden olan, birlikte iş yapan veya herhangi bir şekilde ortak bütçeye sahip kullanıcılar açısından harcamaların tek elden, doğru yönetilmesi ve denetlenmesi konusunda avantajlar sağlar.<sup>49</sup> Zira ek kart ile asıl kart ortak bir kredi kart limiti ile sınırlanmaktadır. Bu durum da özellikle sabit gelirli aileler açısından öngördükleri aylık toplam kredi kartı giderinin üzerine çıkılmamasını sağlar. Diğer yandan işyerlerinde ortaklar ve çalışanlar lehine çıkarılan ek kartlarda da kredi kartı ödemelerinin ve harcamalarının firma açısından muhasebeleştirilmesi ve denetimi, kredi kartının tek bir hesap üzerinden işlemesi nedeniyle daha kolay ve avantajlı olacaktır.

#### 5. Basit Bir Hesapla Kart Sürümünün Çoğalması

Ek kart çıkarılması kart çıkaran kuruluş açısından ise tek bir hesaba bağlı olarak, daha basit bir hesap tutulmasıyla birden fazla kullanıcıya kredi kartı sunulması imkânı nedeniyle kolaylık sağlar. Diğer yandan kart çıkaran kuruluş, kredi kartı kullanıcı sayısını artırarak kart sürümü artırmış<sup>50</sup> ve çıkarmış olduğu kredi kartlarının kullanımını yaygınlaştırmış olmaktadır.

#### B. Sakıncaları

Ek kart çıkarılmasının yararlarının yanında birtakım sakıncaları da beraberinde getirdiğini söylemek mümkündür. Bu sakıncalar genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

<sup>49</sup> Açıkgül/Açıkgül, s. 32.

<sup>50</sup> Şener, s. 561.

### 1. Asıl Kart Limitinin Paylaşılması

Ek kartın asıl kart limitini paylaşmak üzere ve bu limiti aşmamak kaydıyla (BKKKK m. 9/3) çıkarılması nedeniyle ek kart hamilinin harcamaları asıl kart sahibinin kredi kartı limitine etki edecektir. Ancak asıl kart sahibi dilerse, ek karta ilişkin olarak asıl karttan daha düşük bir limit belirlenmesi yönünde başvuruda bulunabilir. Bu halde dâhi kredi kartı limitinin yeterince yüksek olmaması halinde hem ek kart hamili hem de asıl kart hamili açısından kredi kartı kullanımında kredi kartı limitinin yetersiz olması uyarısıyla karşılaşılma olasılığı artmaktadır.

### 2. Asıl Kart Hamili ile Güven İlişkisi Sona Erdiğinde Kötüye Kullanım İhtimali

Asıl kart hamili ile ek kart hamili arasındaki güven ilişkisi son bulduğunda, ek kart sahibinin kötü niyetli kullanımı gündeme gelebilir. Bu durumda asıl kart hamili ek kart hamilinin kullanımına son vermek istiyorsa buna ilişkin talimatı gecikmeksizin vermelidir. Ek kart, asıl kart hamilinin talimatı üzerine çıkarıldığı için bu talimatın her zaman geri alınması mümkündür. Ancak, kart çıkaran kuruluşun asıl kart hamilinin bu yöndeki talimatını öğreninceye kadar önceki talimatına uygun olarak yapılan işlemler asıl kart hamili açısından bağlayıcılığını koruyacaktır.

### 3. Ek Kart Kullanımının Asıl Kart Hamilinin Denetiminde Olması

Ek kart uygulamasında asıl kart ile hamillerinin yaptıkları tüm harcamalar tek bir hesap özeti ile asıl kart hamiline bildirilir<sup>51</sup>. Ek kart hesap özeti çoğu zaman ek kart hamilinin yanı sıra asıl kart hamiline de gönderildiğinden asıl kart hamili ek kart hamilinin kredi kartı kullanımından haberdar olacaktır. Bu durum ek kart kullanımından asıl kart hamilinin sorumlu tutulmasının doğal sonucudur. Harcamaların tek elden yönetim ve denetimini açısından faydalı olarak görülebilen bu durum bazen de subjektif nedenlerle sakıncalı kabul edilebilir.

---

<sup>51</sup> Kaya, s. 35 ve 122.

Şüphesiz ek kart hamilinin bu yönde bir çekincesi olması durumunda, yeterli kredi değerliliğine sahip ise ayrı bir kredi kartı edinmek üzere başvuruda bulunması en uygun seçenektir.

## V. Ek Kart Sözleşmesinin Hukukî Niteliği

Ek kart çıkarılmasına ilişkin sözleşme, çoğu zaman asıl kredi kartı sözleşmesi şeklinde ya da genel bankacılık hizmetleri sözleşmesi adı altında yapılan sözleşmenin bir hükmü niteliğinde ortaya çıkmaktadır. İlk defa kart çıkarılması bir yazılı sözleşmesinin varlığına bağlı olduğundan kredi kartı sözleşmesinin mesafeli sözleşme olarak kurulması mümkün değildir. Uygulamada kredi kartı sözleşmeleri genellikle sonradan verilecek ek kart veya diğer kartları da kapsayan bir çerçeve sözleşme şeklinde hazırlanmaktadır.<sup>52</sup>

Ek kartlar bizzat kart hamillerinin adına düzenlenmekte olup, yapılan harcama tutarları asıl kart hamili tarafından karşılanan bir karşılık hesabından ödenir. Bu nedenle ek kartın çıkarılması, asıl kart hamilinin bu hususta kartı çıkaran kuruluşa yönelik bir talimatının varlığını gerekli kılar. Bu talimat 6098 sayılı TBK m. 502/2 uyarınca vekâlet sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edilen<sup>53</sup> kredi kartı sözleşmesine dayalı olarak verilen bir talimattır<sup>54</sup> (TBK m. 505). Zira asıl kart hamili her zaman kart çıkaran kuruluşa başvurarak ek kartın iptalini isteyebileceği gibi, ek karta bloke konulmasını istemek yoluyla da verdiği talimatı geri alabilecektir.

Ek kart uygulamasında genellikle kart çıkaran kuruluş nezdinde hesap numarası bulunmayan ek kart hamilinin kullanımının asıl kart hamilinin hesap numarası üzerinden yapıldığı ve aşağıda inceleneceği üzere, ek kart kullanımından asıl kart hamilinin de sorumlu olduğu görülmektedir. Bu nedenle kredi kartı sözleşmesine dayalı olarak ek kart çıkarılması ile oluşan sözleşmenin ek kart hamili lehine

<sup>52</sup> Erendaç, s. 31.

<sup>53</sup> Ateş, s. 120; Çeker, s. 69-70; Kuntalp, s. 9. Kredi kartı sözleşmesinin niteliği hakkında farklı görüşler hakkında bilgi için bkz. Reisoğlu, Kredi Kartları, s. 103-104; Teoman, s. 70-106.

<sup>54</sup> Reisoğlu, Kredi Kartları, s. 105; Şener, Oruç Hami, Satış Noktasından Elektronik Fon Transfer Sistemi (EFTPOS) ve Hukukî Niteliği, İstanbul 2000, s. 561; Ateş, s. 173.

oluşturulmuş tam üçüncü şahıs yararına sözleşme olduğu ilk bakışta düşünülebilir<sup>55</sup>. Zira ek kart hamili kart çıkaran kuruluşun sunduğu imkânlar dâhilinde ek kartını kullanarak harcamalar yapabilecektir. Ancak bu halde kredi kartı üyelik sözleşmesine ek kart hamili de taraf olmaktadır. Dolayısıyla ek kart hamili kredi kartı üyelik sözleşmesinin dışında bir şahıs değildir. Diğer yandan ek kart hamili de yaptığı harcamalardan dolayı kart çıkaran kuruluşa karşı kredi kartı üyelik sözleşmesi uyarınca sorumludur. Hâlbuki üçüncü kişi yararına sözleşmede, sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü bir şahıs yararına bir edim kararlaştırılır. Bu nedenle ek kart ilişkisinin tam üçüncü şahıs yararına sözleşme şeklinde ortaya çıktığı kabul edilemez. Benzer gerekçelerle bu ihtimalde ek kart çıkarılmasında üçüncü fiilini taahhüt niteliği bulunmadığını da söylemek mümkündür.

Ek kart ilişkisinde asıl kart hamilinin ek kart ile yapılan harcamalara ilişkin sorumluluğunun soyut nitelikte olduğu, yani sebebe dayanmadığı ileri sürülmüştür.<sup>56</sup> Bu görüş nazarında asıl kart hamilinin ek kart kullanılarak yapılan harcamalardan müteselsilen sorumlu olacağına ilişkin taahhüdü mücerret borç vaadi (soyut borç ikrarı) niteliğinde olması gerekir. Ancak ek kart çıkarılması anında borç henüz doğmamıştır ve sebepten bağımsız bir borç ikrarı söz konusu değildir. Bu nedenle ek kart ilişkisinde soyut borç ilişkisinin var olduğu görüşünün kabulü kanaatimizce mümkün değildir.

Ek kart ilişkisi, asıl kart hamili ile ek kart hamilinin aynı sözleşmeyi yani kredi kartı üyelik sözleşmesini imzalamaları ile meydana geldiğinden, burada birlikte borç üstlenmenin (borca katılma)

<sup>55</sup> Belirtmek gerekir ki, söz konusu hukukî ilişki üye işyeri karşısında ek kart hamilinin durumu değerlendirildiğinde kredi kartı sözleşmelerinde olduğu gibi üçüncü kişi yararına sözleşme olarak değerlendirilebilir. Zira kredi kartı ilişkisinde kart çıkaran kuruluş, üye işyerleri ile bir üyelik sözleşmesi akdederek, bu sözleşme ile üye işyerlerinin kredi kartı müşterisiyle satım sözleşmesi yapmasını, satış bedelinin ise kendisinden talep edilmesini kararlaştırmaktadır. Buna göre kredi kartı sözleşmesi bu açıdan ifayı talep yetkisinin üçüncü kişiye ait olduğu “üçüncü kişi yararına sözleşme” olarak nitelendirilebilir (Bkz. Kılıçoğlu, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, b. 17, Ankara 2013, s. 584-585). Aynı durum şüphesiz ek kart ilişkisi açısından da geçerlidir. Ancak, bu çalışmada ek kart ilişkisi açısından ele alınan ve özellik gösteren mesele kart çıkaran kuruluş – asıl kart hamili (müşterisi) – ek kart hamili arasındaki ilişkinin hukukî niteliğine ilişkindir.

<sup>56</sup> Çeker, s. 41.

varlığından söz etmek mümkündür.<sup>57</sup> Zira birlikte borç üstlenmede, borcu üstlenen kişi asıl borçlunun yanında alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmaktadır.<sup>58</sup> Burada aynı sözleşmeyle, dolayısıyla da aynı hukuki sebeple asıl kart ve ek kart hamilleri borçtan sorumlu olduğundan, asıl kart ve ek kart hamilleri TBK m. 162 uyarınca, tam müteselsil sorumluluk hükümlerine göre ek kart hamilinin harcamalarından sorumlu olurlar.<sup>59</sup> Ancak belirtmek gerekir ki ek kart ilişkisinde borca katılmanın varlığı ancak ek kart harcamalarına ilişkin olarak kabul edilebilir. Asıl kartın kullanımına ilişkin bir borca katılma ek kart hamili açısından söz konusu değildir.<sup>60</sup> Bu açıdan bakıldığında asıl kart hamili ile ek kart hamilinin sözleşme ilişkisine aynı anda dâhil olup olmaları, sözleşmenin niteliği açısından önem taşımaz. Zira sözleşmeden doğan müteselsil borç ilişkisi borçlanılan edimle birlikte sözleşmenin yapıldığı sırada doğabileceği gibi, daha sonra da doğabilir.<sup>61</sup>

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 1995 yılında vermiş olduğu bir kararında asıl kart hamili ile ek kart hamili arasındaki ilişkiyi bir isimsiz akit olarak nitelendirmiştir.<sup>62</sup> Buna göre; “(...)bankadaki hesabın sahibi ile (davacı) ek kart hamili (davalı) arasındaki sözleşme(nin), yasalarda öngörülen veya öğretide kabul edilen sözleşme tiplerine dahil edilmesi mümkün değildir.

<sup>57</sup> Teoman, s. 86.

<sup>58</sup> Borca katılma, borcun yüklenilmesinden (nakli) farklıdır. Borcun yüklenilmesinde eski borçlu borçtan kurtulurken, birlikte borç üstlenmede, eski borçlu da borca katılanla birlikte alacaklıya karşı sorumlu olmaya devam etmektedir (Teoman, s. 702).

<sup>59</sup> Tam müteselsil sorumluluk için bkz. Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 2, b. 3, Ankara 1987, s. 702; Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, b. 10, Ankara 2014, s. 1192.

<sup>60</sup> YHGK'nın 1998/19-90 E, 1998/10 K. sayılı ve 11.02.1998 tarihli kararında (karar metni için bkz. Çeker, s. 429, dn. 29) ek kartlara ilişkin olarak “Bu durumda genel kredi sözleşmelerinde olduğu gibi, asıl borçlu dışında “müteselsil borçlu” olarak alacaklıya güvence sağlama amacıyla üçüncü kişi tarafından imzalanan bir borç üstlenme ya da borca katılma olarak kabul edilemez. BK'nun 18. Maddesine göre bir sözleşmenin biçim ve koşullarını belirlemede onların gerçek ve ortak amaçlarını aramak gerekir. Somut olayda dava dışı koca kredi kartı sözleşmesinden doğrudan yararlanmıştır” açıklamasına yer verilmiştir. Burada borca katılmadan söz edilemeyeceğini belirten Yargıtay'ın asıl kart kullanımına ilişkin bir borca katılmanın söz konusu olmayacağını haklı olarak vurgulamaktadır.

<sup>61</sup> Tandoğan, s. 703; Eren, s. 1192.

<sup>62</sup> Y. 13. HD.'nin 1995/10155 E., 1995/11050 K. sayılı ve 11.12.1995 tarihli kararı (YKD, C. 22, S. 5, Mayıs 1996, s. 744-745).

*O nedenle, bu sözleşme kendisine özgü bir hukuki nitelik taşımakta olduğu için "isimsiz akit" olarak kabul edilebilir, en önemlisi bu akit tipi için Borçlar Kanununda ayrı bir yasa hükmü öngörülmemiştir. Hal böyle olunca, BK.nun 125. maddesindeki on yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir.*

*Mahkemece hukuki nitelendirmede yanılığa düşülerek, nedensiz zenginleşmeye ilişkin bir yıllık zamanaşımı süresi esas alınarak davanın zamanaşımından reddi yasaya uygun değildir ve bozmayı gerektirmiştir".* Söz konusu kararda evlilik nedeniyle eşlerden biri tarafından çıkarılan ek kartın, evlilik sona erdikten sonra diğerinde kalması neticesinde diğer eşin ek kart kullanımının sebepsiz zenginleşme olarak nitelendirilemeyeceği vurgulanmaktadır.

Bu kapsamda ek kart çıkarılmasına ilişkin sözleşmenin Borçlar Kanunu'nda düzenlenen sözleşme tipleriyle bağdaşmadığı anlaşılmaktadır. Taraflar arasında bir sözleşme ilişkisi mevcut olduğundan bu ilişkinin sebepsiz zenginleşme olarak nitelendirilmesi de mümkün değildir.<sup>63</sup> Bu nedenle ek kart ilişkisinin ek kart kullanımına ilişkin bir müteselsil borçluluk doğuran kendine özgü bir isimsiz akit olarak nitelendirilmesi kanımızca isabetli bir yaklaşımdır.

## VI. Ek Kart Kullanımından Doğan Sorumluluk

Kredi kartı sözleşmeleri uygulamada kart çıkaran kuruluşlar tarafından tek taraflı ve matbu form şeklinde düzenlenmekte, genellikle kredi kartı başvurusu sırasında asıl kart hamili ve bazen de ek kart hamili tarafından imzalanması suretiyle sözleşme tamamlanmaktadır. Bu nedenle kredi kartı sözleşmeleri katımlı (iltihaki) sözleşmelerdendir.<sup>64</sup> Kredi kartı sözleşmelerinde kart çıkaran kuruluşların ek

<sup>63</sup> Sebepsiz zenginleşmeden doğan sorumluluğun varlığı ancak ek kart hamilinin taraf olmadığı bir kredi kartı sözleşmesine istinaden ve ek kart hamilinin herhangi bir başvurusu bulunmadığı hallerde ek kart çıkarılması halinde kabul edilebilir. Bkz. aşağıda IV- B. Ek Kart Hamilinin Ek Kart Kullanımına İlişkin Sorumluluğu.

<sup>64</sup> 6098 sayılı TBK'de bu tür sözleşme hükümleri genel işlem koşulları olarak nitelendirilmiştir. TBK'nin 20/1. maddesine göre "Genel işlem koşulları, bir sözleşme yapılırken düzenleyenin, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir. Bu koşulların, sözleşme metninde veya ekinde yer alması, kapsamı, yazı türü ve şekli, nitelendirmede önem taşımaz". Genel işlem koşulları TKHK'nın 5. maddesinde "standart sözleşme" olarak nitelendirilerek, tüketici sözleşmelerinde haksız şartların akıbeti düzenlenmiştir.

kart hamilinin sorumluluğunu genişletmek üzere bazı hükümlere yer vermesi karşısında ek kart hamilinin sorumluluğunu sınırlandırmak üzere Yargıtay içtihatlarıyla bazı korumalar geliştirilmiş, doktrin ve uygulamada kabul gören esaslar zamanla bu yönde getirilen düzenlemelerle de desteklenmiştir<sup>65</sup>. Burada ek kart hamilinin kendisinin, diğer ek kart hamillerinin ve asıl kart hamilinin kullanımına ilişkin sorumluluğunun ve ek kart kullanımından dolayı sözleşmenin diğer taraflarının sorumluluklarının ayrı ayrı tespiti gerekmektedir.

### **A. Asıl Kart Hamilinin Ek Kart Kullanımına İlişkin Sorumluluğu**

Asıl kart hamili ek kartın kullanılmasından doğacak her türlü borçtan doğrudan sorumludur. Asıl kart hamilinin bu sorumluluğu ek kart çıkarılmasının asıl kart hamilinin talimatına dayanmasından kaynaklı bir müteselsil sorumluluk şeklindedir. Asıl kart hamili ek kart talep ettiği kimseleri kendisi belirlemekte özgür olmakla, ek kart hamilinin kullanımından doğan sorumluluğun asıl kart hamiline yükletilmesi sistemin doğası gereğidir.<sup>66</sup>

Özellikle ek kart talebinde bulunan kişilerin kendisi için ayrı bir kredi kartı çıkarılması için yeterli kredi değerliliğine sahip olmadığı veya reşit olmayan bir kişi için ek kart çıkarıldığı gibi hallerde asıl kart hamilinin ek kart kullanımından sorumlu tutulması, ek kart çıkarılması ile sağlanan menfaate uygun ve bunun sonucudur. Zira ek kart her şeyden önce asıl kredi kartı sözleşmesine dayalı olarak çıkarılmaktadır.

Asıl kart hamilinin ek kart hamilinin yaptığı harcamalarından doğan sorumluluğu, ancak ek kart sözleşmesinin geçerli bir şekilde

<sup>65</sup> Ek kart hamilinin sorumluluğuna ilişkin olarak kanunlarımızda özel bir düzenleme yer almamakla birlikte, menfaat karşılığında taksit imkanı sunan kredi kartı sözleşmelerinde m. 22/2 uyarınca tüketici kredilerine ilişkin düzenlemelerin uygulanacak olması nedeniyle TKHK hükümleri burada çoğu zaman uygulama alanı bulacaktır. TKHK m. 5/3 uyarınca; "Bir sözleşme şartı önceden hazırlanmış ve standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketici içeriğine etki edememişse, o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir. Sözleşmeyi düzenleyen, bir standart şartın münferiden müzakere edildiğini iddia ediyorsa bunu ispatla yükümlüdür(...)".

<sup>66</sup> Ateş, s. 179; Şener, s. 562.

sona ermesi ile ortadan kalkabilir. Bu durum, genellikle ek kartın asıl kart hamili tarafından verilecek talimatla iptali veya bloke edilmesi yahut kart çıkaran kuruluşun kartın kullanımına son vermesi şeklinde ortaya çıkar. Örneğin evli olan kişinin eşi için çıkardığı bir ek kartta evlilik birliği sona ermiş ancak buna rağmen kartı çıkaran kuruluşa ek kartın kullanıma kapatılması yönünde bir talimat verilmemişse, ek kart hamilinin yaptığı işlemlerden dolayı asıl kart hamilinin sorumluluğu devam edecektir.<sup>67</sup> Ancak bu yönde bir talimat üzerine ek kartın kullanıma kapatılması ile asıl kart hamilinin sorumluluğu sona erer.

BKKKK'nın 8/son maddesine göre; *"Kart çıkaran kuruluşlar, banka kartı ve kredi kartlarının asıl kart hamiline teslim edilmesini sağlayacak önlemleri almak, reşit olmayan ek kart hamilleri adına düzenlenen banka ve kredi kartlarının asıl kart hamillerine teslimini sağlamamakla yükümlüdür"*. Madde düzenlemesinden anlaşılabileceği üzere kart çıkaran kuruluşlar ek kartları, ek kart hamillerine değil, asıl kart hamiline teslim etmekle yükümlü kılınmışlardır. Bu durum, asıl kart hamilinin ek karta ilişkin aslî sorumluluğunun bir sonucudur. Asıl kart hamili, çıkarılması amacıyla başvuruda bulunduğu ek kartı, lehine çıkardığı hamiline teslim etmeyerek, ek kartın kullanılmasından vazgeçebilir. Zira ek kart başvurusu ile kartın teslimi arasında geçen süreçte taraflar arasındaki güven ilişkisinin son bulunması mümkündür. Bu nedenle ek karta ilişkin bu yönetim hakkı ve ek kartın hamiline teslimi sorumluluğu asıl kart hamiline yüklenmiştir.

BKKKK'nın 8. madde gerekçesinde hükmün, reşit olmayanlar için çıkarılan banka kartları ve kredi kartlarının bilinçli ve amacına uygun olarak "ehil ellerde" kullanılabilmelerini teminen getirildiğinden bahsedilmekte ise de hükmün düzenlenmesinde asıl kart hamilinin ek kart harcamalarından sorumlu kabul edilmesinin etkisi bulunduğu açıktır.

<sup>67</sup> Y. 13. HD.'nin 1995/10155 E., 1995/11050 K. sayılı ve 11.12.1995 tarihli kararında; evlilik nedeniyle eşlerden biri tarafından çıkarılan ek kartın, evlilik sona erdikten sonra diğerinde kalması neticesinde asıl kart hamilinin ek kart harcamalarından sorumlu olacağı ve diğer eşin ek kart kullanımının sebepsiz zenginleşme olarak nitelendirilemeyeceği yönünde hüküm tesis edilmiştir. (YKD, C. 22, S. 5, Mayıs 1996, s. 744-745).

## B. Ek Kart Hamilinin Ek Kart Kullanımına İlişkin Sorumluluğu

Hukukumuzda ek kart hamilinin sorumluluğuna ilişkin bir düzenleme mevcut değildir. Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun kabulünden önce BDDK tarafından hazırlanan sunulan kanun tasarı taslağının 15. maddesinde *"Ek Kart"* başlıklı bir maddeye yer verilmiş, ancak bu madde uygulamada çözümlenen bir sorunun kanun düzenlemesine ihtiyaç duymayacağı düşüncesiyle Bakanlar Kurulu görüşmeleri sırasında tasarı metninden çıkarılmıştır. Kanun tasarısı taslağının 15. maddesi şu şekildedir: *"Kart hamilinin yazılı talebi üzerine, üçüncü kişiler adına asli karta bağlı olarak ek kart düzenlenebilir. Asli kartın bağlı olduğu hesap bakiyesi ve bu karta tanınmış olan kullanım sınırı bakımından asli kart ile buna bağlı ek kartlar, tek bir kart gibi işlem görür."*

*Ek kart hamili, kart çıkaran kuruluşa karşı, kendi yaptığı harcamalardan doğan her türlü borç ve yükümlülükle sınırlı olarak asli kart hamili ile birlikte sorumludur*<sup>68</sup>. Bakanlar Kurulu tarafından gerek görülmemesine karşılık, bu tür açıklayıcı bir düzenlemenin kanunda yer alması bu konuda oluşabilecek tereddütleri önleyecek niteliktedir. Ancak belirtmek gerekir ki, böyle bir kanun düzenlemesine gidilmesi halinde dahi bu açıklama yeterli olmayacak, ek kart çıkarılması için ek kart hamilinin de asıl kart hamili ile birlikte başvurusu yahut açık kabulü şartının aranması daha uygun olacaktır.

Konuya ilişkin kanuni düzenleme bulunmamakla, sorumluluk düzeninin yargı kararlarından ve uygulamadan hareketle açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Buna göre öncelikle ek kart hamilleri ek kart kullanılması sonucu ortaya çıkan borçlardan, asıl kart hamili ile birlikte müteselsilen sorumludur.<sup>69</sup> Zira kart çıkaran kuruluşların

<sup>68</sup> Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu Tasarı Taslağının 15. madde gerekçesinde ise şu şekilde bir açıklamaya yer verilmiştir: "Uygulamada kart hamilleri kendi sorumlulukları altında, bir üçüncü kişiye ve çoğunlukla bir aile bireyine de ek kart verilmesi talebinde bulunmaktadır. Genellikle ek kart verilmesi istenilen bu kişilerin, örneğin eş ve çocukların bağımsız bir geliri olmadığından, asıl kart hamilinin kredibilitesine dayanılarak ek kart düzenlenmektedir. Bu itibarla, ek kart hamillerinin sadece kendi yaptıkları harcamalardan sorumlu olmaları esası benimsenmiştir".

<sup>69</sup> Ceylan, s. 29; İsgüzar, s. 48; Teoman, s. 55; Wiley, John, Banking Law and Practise, Singapore 2012.

ek kartı fiilen kullanarak yararlanan kişiyi de, borçlu olarak muhatap alabilmesinde haklı menfaati bulunmaktadır. Kaldı ki kural olarak ek kart hamili de kredi kartı üyelik sözleşmesini asıl kart hamili ile birlikte imzalayarak sözleşmeye taraf olduğundan, ek kart hamilinin bu sorumluluğu sözleşmeden kaynaklanmaktadır.<sup>70</sup> Bu nedenle kredi kartı sözleşmelerinde yer alan ek kart hamilinin ek kart kullanımından doğan borçlardan asıl kart hamili ile birlikte müteselsil sorumlu olacağı yönündeki kayıtlar geçerli ve bağlayıcıdır.

Ek kart hamili kredi kartı üyelik sözleşmesini imzalamadan kendisine ek kart verilmişse, kart çıkaran kuruluş ek kart hamilinden ek kart harcamalarının isteyebilecek midir? Bir görüşe göre bu halde ek kart hamili asıl kart hamili ile birlikte müteselsil sorumlu olmayacaktır.<sup>71</sup> Bu görüş gereğince ancak, kat çıkaran kuruluşa harcama belgesi tutarlarını ödeyen asıl kart hamili, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak ek kart hamiline rücu edebilecektir.

Kanaatimizce ek kart hamilinin, ek karta ilişkin hiçbir başvuru bulunmadığı hallerde ek kartı teslim alıp ve kullanması onu kredi kartı sözleşmesinin tarafı haline getirmez. Gerek BKKKK'de gerekse TKHK'de bu duruma ilişkin bir düzenleme bulunmamakla birlikte ek kart hamilinin taraf olmadığı bir sözleşme dolayısıyla kart çıkaran kuruluşa karşı sözleşmeden doğan sorumluluğunun varlığından söz etmek mümkün değildir.<sup>72</sup> Ancak bu halde ek kart hamilinin kart çıkaran kuruluşa karşı hiçbir sorumluluğu bulunmadığı, ancak asıl kart hamilinin ödeme yaparak rücu imkânına sahip olacağı yönünde bir çözüm yolu da iyiniyet kuralları ile bağdaşmayacaktır.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ek kart hamilinin taraf olmadığı bir kredi kartı sözleşmesine istinaden verilmiş ek karta ilişkin olarak bir kararında<sup>73</sup> *"Davalı Z. Ç.'nin kredi kartı sözleşmesinde imzası bulunmamakla beraber kendisine buna rağmen bir ek kart verildiği iddia edilmektedir. Bu durumda anılan davalıya bir ek kart verilmiş ve bu davalının da ek kredi kartını kullanmış ise kendi harcamalarından sorumlu olması gerekir"* açıklama-

<sup>70</sup> Şener, s. 564.

<sup>71</sup> Açıkgül/Açıkgül, s. 153.

<sup>72</sup> Bkz. yukarıda V-2.

<sup>73</sup> Y. 19. HD.'nin 1996/7933 E., 1997/5205 K. sayılı ve 21.05.1997 tarihli kararı (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

sına yer vermiştir. Kararda Yargıtay tarafından ek kart hamilinin ek kart başvurusunda ya da kredi kartı sözleşmesinde imzası bulunmasa dâhi, kullanımı nedeniyle ek kart harcamalarından sorumlu olduğu kabul edilmiş ancak sorumluluğun hukukî dayanağı açıklanmamıştır.

Ek kart hamilinin taraf olmadığı bir kredi kartı sözleşmesine binaen kendisi lehine çıkarılan bir ek kredi kartını alarak kullanması neticesinde ek kart hamilinin kart çıkaran kuruluşa karşı sorumluluğu bulunduğunu kabul etmek gerekecektir. Ancak bu durumda ek kart hamilinin kredi kartı çıkarılması konusunda herhangi bir başvurusu ya da taahhüdü bulunmadığından sorumluluğun kaynağı sözleşme olarak nitelendirilemez. Kart çıkaran kuruluş, asıl kart hamilinin başvurusu üzerine ve onun sorumluluğunda ek kart düzenlemiştir. Ek kart hamilinin kart çıkaran kuruluşa karşı sözleşmeden sığın sorumluluğu bulunmamakla birlikte, ek kart harcamalarının sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak ek kart hamilinden talep edileceğinin kabulü kanaatimizce uygun olacaktır.

Ek kart çıkarılmasında bir diğer ihtimal ek kart hamilinin asıl kredi kartı sözleşmesinde imzasının bulunmamasına karşılık, ayrıca ek kart başvurusunda bulunmuş olmasıdır. Nitekim uygulamada kimi zaman “*ek kart talep formu*” adı altında basılmış bir form asıl kart hamili ile birlikte ek kart hamili tarafından da imzalanarak ek kart başvurusu gerçekleştirilmektedir. Benzer şekilde asıl kredi kartı için doldurulan ve sözleşme metni içermeyen bir kredi kartı başvuru formu imzalamak suretiyle de ek kart başvurusu gerçekleştirilebilir. Bu hallerde asıl kredi kartı sözleşmesinde ek kart hamilinin imzası bulunmasa dâhi, yapılan bu başvuru söz konusu asıl kredi kartı sözleşmesine ilişkin olduğundan ek kart hamili yine sözleşme hükümleri uyarınca sorumlu tutulabilir. Zira doldurulan form kredi kartı sözleşmesiyle ilişkilidir ve ek kart hamili tarafından da sözleşmenin benimsendiğini göstermektedir. Konuya ilişkin Yargıtay kararlarında da bu gibi hallerde kredi sözleşmesinin fiilen benimsenmiş olması nedeniyle ek kart hamilinin sözleşmeye ilişkin sorumluluğunu kabul edilmektedir<sup>74</sup>.

<sup>74</sup> Y. 12. HD., 2002/20851 E., 2002/18646 K. sayılı 25.09.2002 tarihli kararına göre; “N.D., kredi kartı başvuru formunu imzalayarak ek kart talebinde bulunmuş ve ek kart hamili olmuş, kredi kartı ile harcamalar yapmıştır. Harcamaların ek kart kullanılarak yapılması da kredi sözleşmesinin fiilen benimsendiğini göstermek-

Ek kart hamilinin asıl kart hamili ile birlikte müteselsil olarak sorumluluğu hususunda, firma kartları için çıkarılan ek kartlar açısından sorumluluğun farklı şekilde belirlenmesini gerektiğini ileri süren görüşlere de rastlanmaktadır.<sup>75</sup> Buna göre firma kartlarında, firma çalışanının asıl kart hamili olan firmanın ek kartını alıp almak hususunda bir seçim hakkına sahip olmadığını, ayrıca ek kart ile yapılan harcamalardan hangisinin firma adına yapılan harcama, hangisinin firma çalışanının özel harcaması olduğunun tespit edilemeyeceğinden; firma kartlarında ek kart hamilinin ek kart ile yapılan harcamalardan sorumlu tutulamayacağı belirtilmektedir. Ancak ek kart hamilinin sorumluluğu konusunda yukarıdaki açıklamalarımız göz önünde bulundurulmak kaydıyla kanımızca ek kart hamilinin asıl kart hamilinin çalışanı sıfatını taşıması kart çıkaran kuruluş ile buna özel bir anlaşma sağlanmadıkça kart çıkaran kuruluşa karşı sorumluluğunu etkilemeyecektir. Ek kart hamili ile asıl kart hamili arasındaki yakınlık yalnızca bunlar arasındaki iç ilişkide önem taşır. Buna göre asıl kart hamili, ek kartı firma harcamalarında kullanan çalışanına rücu edemeyeceği gibi, firma harcamaları nedeniyle sorumluluğu cihetine gidilen ek kart hamili de bu ödemesini asıl kart hamili olan firmaya rücu edebilecektir.

Bir diğer anlatımla ek kartlar arasında, ek kart hamillerinin sorumluluğu yönünden firma kartları açısından bir ayrıma gitmek kanaatimizce uygun olmayacaktır. Aksinin kabulü ek kart uygulamasının ruhuyla bağdaşmaz. Zira firma çalışanının hangi harcamasının özel harcama, hangi harcamasının firma adına yapılan harcama olduğu hususu; asıl kart hamili olan firma ile ek kart hamili olan çalışan arasındaki iç ilişkiye ait bir mesele olmakla, kart çıkaran kuruluşa ileri

---

tedir. Kaldı ki alacaklı banka asıl kart hamili ile ek kart hamiline usulüne uygun olarak hesap kat ihtarı göndermiş ve ihtara herhangi bir itiraz da yapılmamıştır. Bu durumda İİK 68/b uyarınca hesap kat ihtarı da kesinleştiğinden ek kart hamili yönünden mercice itirazın kaldırılması talebinin kabulü yerine reddi yerinde değildir”.

<sup>75</sup> Ateş, s. 181; Şener, s. 565. Anılan yazarlar ek kartların aile kartları ve firma kartları olarak iki türde ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Ancak daha önce ifade edildiği üzere (bkz. yukarıda II-B) firma kartı ve ek kart terimleri aynı değildir. Zira ek kart, asıl kart hamilinin yalnız aile üyeleri veya çalışanları için değil, talepte bulunduğu herhangi bir üçüncü kişi lehine de çıkarılabilir. Buradaki açıklamalarımız firma kartları için çıkarılan ek kartlar açısından geçerlidir.

sürülebilir bir savunma değildir. Bu nedenle ek kart ister aile üyeleri için çıkarılmış olsun ister firma kartı şeklinde çıkarılmış olsun, sözleşme ile aksi kararlaştırılmış olmadıkça ek kart hamili harcamalarından sorumlu olacaktır. Zira yukarıda da açıklandığı şekilde, şayet ek kart hamili kredi kartı üyelik sözleşmesini imzalamamışsa, bu takdirde kartı çıkaran kurum ek kart hamilinden bu kullanımın karşılığını talep edemeyecektir.

Ek kartın hamilinin asıl kart hamilinin eşi olması ve ek kartı evlilik birliğine ilişkin giderler için kullanılması halinde de ek kart hamilinin ek kart hamilinin sorumluluğuna ilişkin sorumlulukta herhangi bir değişiklik olmaz. Bu durumda da ek kart harcamalarından ek kart hamili ile asıl kart hamili müteselsil sorumludur<sup>76</sup>.

### C. Ek Kart Hamilinin Asıl Kart Kullanımına İlişkin Sorumluluğu

Uygulamada kimi zaman kredi kartı sözleşmesinin ek kart hamili tarafından *"müşterek borçlu ve müteselsil kefil"* sıfatıyla imzalandığı görülmektedir. Ek kart hamilinin kendi harcamalarından sorumlu olduğu açıktır. Burada tespiti gereken husus bu tür sorumluluk kayıtlarından hareketle ek kart hamilinin, asıl kart kullanımından da sorumlu olması sonucuna ulaşıp ulaşılamayacağıdır.

Bilindiği üzere kredi kartı sözleşmeleri bankalar tarafından tek taraflı ve matbu bir biçimde hazırlanan ve müşterisinin imzasına sunulan sözleşmelerdir. Kart çıkaran kuruluşun tek taraflı olarak hazırlamış olduğu ek karta ilişkin hükmü içerir kredi kartı sözleşmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu<sup>77</sup>'nin 20. maddesi<sup>78</sup> ile BKKKK m. 24

<sup>76</sup> Y. 19. HD.'nin 1997/3883 E., 1997/6037 K. sayılı ve 10.06.1997 tarihli kararında da oyçokluğuyla bu yönde karar tesis edilmiş, ancak kararın karşı oy yazısında mülga MK hükümleri nazarında evlilik birliğine ilişkin giderler ve hatta ek kart hamilinin kendi çıkarına aşırı harcamaları durumunda dahi bankanın ek kart harcamalarını ancak asıl kart hamilinden talep edebileceği, ek kart hamilinin sorumluluğuna gidilemeyeceği görüşü bildirilmiştir (Karar için bkz. Kostakoğlu, Cengiz, Banka Kredi Sözleşmeleri ve Kredi Kartlarından Doğan Uyuşmazlıklar ve Akreditif, b. 5, İstanbul 2010, s. 780-781).

<sup>77</sup> RG, 04.02.2011-27836.

<sup>78</sup> Genel İşlem Koşulları ilk kez 2003 tarihinde yapılan bir değişiklik ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 6. maddesinde düzenlenmiş bir kavramdır. Bununla birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 20-25. maddelerinde

anlamında genel işlem koşulu ve TKHK m. 5 anlamında standart sözleşme olarak nitelendirilmelidir. Buna göre ek kart hamilinin, asıl kart hamilinin kredi kartı kullanımı nedeniyle doğan borçlardan sorumlu olacağı yönündeki bir kayıt TBK'nin 21/2. maddesi anlamında sözleşmenin niteliğine ve işin özelliğine yabancı olduğundan yazılmamış kabul edilmelidir<sup>79</sup>. Bu tür bir sorumluluk ek kart çıkarılması amacı ile bağdaşmayacağından kanaatimizce mümkün değildir. Teminat amacı güden bir sözleşmenin varlığı ancak ek kart hamilinin açıkça ve ayrıca garantör, kefil gibi sıfatlarla da sözleşmeyi imzalaması halinde mümkündür. Bu hallerde ise kefalet ve garanti sözleşmesine ilişkin geçerlik koşullarının varlığı ayrıca aranmalıdır<sup>80</sup>.

TBK m. 23 uyarınca; *“Genel işlem koşullarında yer alan bir hüküm, açık ve anlaşılır değilse veya birden çok anlama geliyorsa, düzenleyenin aleyhine ve karşı tarafın lehine yorumlanır”*. Bu durumda, genel işlem şartlarında yer alan asıl kart hamili ile ek kart hamilinin kredi kartı sözleşmesinden doğan borçlardan müteselsilen sorumlu olacağı yönündeki ibareler, sadece ek kart harcamalarına ilişkin olarak müteselsilen sorumluluğun bulunduğu anlamına gelir, zira *contra proferentem* ilkesi gereği aksi kabul edilebilir değildir<sup>81</sup>.

de genel işlem koşulları hakkında düzenlemeler getirilmiştir. TBK'da yer alan bu maddenin uygulama alanı ise tüketiciler ile sınırlı değildir (Bkz. TBK 20. madde gerekçesi). Türk Borçlar Kanunu'nun 20. maddesine göre *“Genel işlem koşulları, bir sözleşme yapılırken düzenleyenin, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir. Bu koşulların, sözleşme metninde veya ekinde yer alması, kapsamı, yazı türü ve şekli, nitelendirmede önem taşımaz”*. Ayrıntılı bilgi ve açıklamalar için bkz. Reisoğlu, Sefa, Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanununun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi, *Bankacılar Dergisi*, S.77, 2011, 108-117; Dizdar, Ali Murat *“Genel İşlem Şartları”*, *Bankacılar Dergisi*, S.72, Mart 2010, s. 85-93.

<sup>79</sup> Yabancı hukuklarda da kredi kartı sözleşmesinde standart şartların sözleşmede yer alması halinde dâhi ek kart hamilinin yalnız kendi kartının kullanımından müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulabileceğine kararlara rastlanmaktadır. LG Wiesbaden decision of 21.05.1984, 1 S 13/84 (1984) B. B. 1966 kararı için bkz. Sweet & Maxwell Limited, German Tax and Business Law, London 2005, s. 1071.

<sup>80</sup> Y. 19. HD.'nin 2001/2454 E., 2001/6698 K. sayılı ve 18.10.2001 tarihli kararında *“davalının sözleşmedeki konumunun müteselsil kefil olduğu davacı yanca belirtilmişse de yapılan sözleşmede kefil olunan miktarın gösterilmediği gibi bu bölümde davalının imzasının da bulunmadığı, ek kart bölümünde davalının imzası alınmış ise de, davalıya hiçbir zaman ek kart verilmediği, kefil olunan miktar sözleşmede yazılı olmadığı gibi belirlenebilir nitelikte de olmadığından geçerli bir kefaletin bulunmadığı”* yönündeki esas mahkemesi kararını bu yönüyle onamıştır (Sinerji İçtihat Bankası).

<sup>81</sup> Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu düzenlemeleri de aynı yönde bir çözüm

Burada belirtmek gerekir ki, kredi kartı sözleşmesinde kart çıkaran kuruluş açısından asıl kart hamilinin borcu ödememesi rizikosu her zaman mevcuttur. Ek kart çıkarılması, asıl kart hamilinin daha önce güvence altına alınmamış olan borcuna güvence oluşturmaz. Ayrıca ek kart sözleşmesinin niteliği ile ek kart hamilinin asıl kart hamilinin yaptığı harcamalardan sorumlu tutulması birbiri ile bağdaşmaz. Çünkü ek kartın amacı, kart çıkaran kuruluşun sadece ek kart hamilinin ödeme gücü yönünden güvence altında olmasıyla sınırlı olup, asıl kart hamilinin ödeme gücünün güvence altına alınması değildir.<sup>82</sup>

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında da kredi kartı sözleşmesine ek kart hamilinin sorumluluğunu genişletmek amacıyla konulan bu tür hükümlerin geçerli sayılamayacağı haklı olarak kabul edilmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ek kartlara ilişkin bir kararında<sup>83</sup> buna ilişkin olarak, *"Banka uygulamasında genel olarak kredi kartı üyelik sözleşmesini imzalayan asıl borçlu yanında onun arzusuna bağlı olarak dilerse eşine, çocuğuna ya da bir yakınına ek kart verilmektedir.*

*Dairemizin yerleşmiş uygulamasına göre, ek kart hamili, asıl kart hamilinin yaptığı harcamalardan sorumlu değil ise de, kendi ek kartıyla yapılan harcamalardan sorumludur. Ancak asıl kart sahibi, kendi harcamaları yanında ek kart hamilinin yaptığı harcamalardan da sorumludur (...).*

BK.'nın 18. maddesine göre sözleşmelerin tarafların gerçek iradelerine uygun şekilde yorumlanması ve ona göre değerlendirilmesi gerekir. Sözleşmeye ek kart hamili olarak imza koyan davalının asıl kart hamilinin yaptığı harcamalardan müteselsil borçlu olma iradesiyle B.K.'nın 141. maddesinde öngörüldüğü biçimde bir yükümlülük altına girdiği düşünülemez" açıklamasına yer vermiştir. Ayrıca Yargıtay'ın ek kart hamilinin asıl kart kullanımından da sorumlu tutulmasını öngören kredi kartı sözleşmelerindeki bu ka-

---

tarzına ulaşılmasına imkân vermektedir. Zira mülga BK'nin 18. maddesine göre sözleşmelerin tarafların gerçek iradelerine uygun şekilde yorumlanması ve ona göre değerlendirilmesi gerekir. Sözleşmeye ek kart hamili olarak imza koyan davalının asıl kart hamilinin yaptığı harcamalardan müteselsil borçlu olma iradesiyle mülga BK'nin 141. maddesinde öngörüldüğü biçimde bir yükümlülük altına girdiği düşünülemez.

<sup>82</sup> Ateş, s. 182; Şener, s. 506.

<sup>83</sup> YHGK'nin 1998/19-90 E, 1998/10 K. sayılı ve 11.02.1998 tarihli kararı (Çeker, s. 429, dn. 29).

yıtların geçerli olmayacağı ve sözleşme hükümlerinin ek kart hamili aleyhine yorumlanamayacağına ilişkin kararları da bulunmaktadır<sup>84</sup>.

Açıklanan nedenlerle kredi kartı sözleşmelerinde sıklıkla yer alan *“ek kart hamili-müşterek ve müteselsil borçlu”* gibi ibareler ek kart hamili-nin kendi harcamalarından müştereken ve müteselsil sorumluluğunu ifade etmek üzere eklendiğinden garanti ya da kefalet olarak yorumlanmaya elverişli değildir. Ek kart hamilinin sorumluluğu, sadece kendi kartından kaynaklanan borç ile sınırlı olup, asıl karta ilişkin borçlardan dolayı ek kart hamili sorumlu tutulması mümkün değildir.<sup>85</sup>

Burada ayrıca belirtmek gerekir ki, yargı kararlarına ve doktrine hâkim olan bu görüş sonucunda uygulamada da kredi kartı sözleşmelerinde ek kart hamilinin sorumluluğunu genişletmeye yönelik kayıtlara bundan böyle yer verilmediği görülmektedir. Günümüzde kart çıkaran kuruluşlar genellikle kredi kartı sözleşmesinde ek kart hamilinin yalnızca kendi kullanımından sorumlu olacağı yönünde değişiklikler yaparak, ek kart hamilinin yalnızca kendi kullanımı nedeniyle asıl kart hamili ile birlikte müteselsil sorumlu olacağına kayıtlar kabul etmektedir. Bu durumda ek kart hamili ancak kendi harcamalarından asıl kart hamili müteselsil sorumlu olacak, ek kart kullanılmamış ise ek kart hamilinin herhangi bir sorumluluğu bulunmayacaktır<sup>86</sup>.

<sup>84</sup> Yargıtay’ın Y.19. HD., 1997/3883 E. 1997/6037 K. sayılı ve 11.06.1997 tarihli kararında “Dairemizin yerleşmiş uygulamasına göre ek kart hamili, asıl kart hamilinin yaptığı harcamalardan kefaleten ya da asaleten sorumlu değil(...)dir” açıklamalarına yer verilmiştir (Kostakoğlu, s. 780-781). Aynı yönde bkz. Y. 19. HD., 2003/2051 E., 2003/4564 K. sayılı ve 27.04.2003 tarihli kararı; Y. 19. HD., 2002/613 E., 2002/5009 K. sayılı ve 26.06.2002 tarihli kararı (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası).

<sup>85</sup> Aynı yönde bkz. Y. 12. HD.’nin 18.01.2002, 2001/22010 E. ve 2002/679 K. sayılı ve 18.01.2002 tarihli kararı; Y. 13. HD.’nin 1995/10155 E., 1995/11050 K. sayılı ve 11.12.1995 tarihli kararı; Y. 19. HD.’nin 1999/6745 E., 2000/220 K. sayılı ve 21.02.2000 tarihli kararı (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

<sup>86</sup> Y. 19. HD.’nin 2002/7253 E., 2003/5131 K. sayılı 14.05.2003 tarihli kararında; “Davalıların kredi kartı sözleşmesine ek kart hamili (müşterek müteselsil borçlu) sıfatı ile imzaladıkları, bu durumda sorumluluklarının ek kart kullanılması halinde kullandığı limitle sınırlı olduğu, asıl borçlunun kredi kartı kullanımı ile oluşan borçtan dolayı bir sorumluluklarının bulunmadığı davalı S.E.’nin ek kredi kartı almadığı ve kullanmadığı gerekçesiyle davalı S.E. hakkındaki davanın reddine” yönelik esas mahkemesinin kararının onanmasına karar verilmiştir. Aynı yönde bkz. Y. 13. HD.’nin 2005/2275 E., 2005/8425 K. sayılı 16.05.2005 tarihli kararı (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası).

### D. Ek Kart Hamilinin Diğer Ek Kartların Kullanımına İlişkin Sorumluluğu

Ek kart hamilinin diğer ek kart hamillerinin yaptığı harcamalardan sorumlu tutulması mümkün değildir. Zira ek kart hamilleri arasında doğrudan bir bağlantı olmayıp, dolaylı bir bağlantı vardır. Ek kart hamili özellikle firma kartları için çıkarılan ek kartlarda, çoğu zaman kendilerinin yanında başka kimlere ek kart verildiğini dâhi bilmemektedir. Bundan dolayı kendisi için sorumluluk riski, tamamen önceden hesaplanamaz bir hâl almakta olduğundan, kredi kartı sözleşmelerine konulabilecek bu tür şartlar da iyiniyet kurallarına aykırı ve geçersiz kabul edilmelidir.<sup>87</sup> Kredi kartı sözleşmesindeki bu tür kayıtlar aynı zamanda menfaatler dengesine ek kart hamili aleyhine bir aykırılık oluşturacağından geçersizliği şeklinde bir sonuca gidilmesi uygun olacaktır.

### E. Kefilin Ek Kart Kullanımına İlişkin Sorumluluğu

Kefilin kredi kartının kullanımına ilişkin sorumluluğuna ilişkin BKKKK m.24/5'te bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre; *"Kart hamilinin borcu kefile bildirilmedikçe, kefil için temerrüt durumunun oluşmayacağı sözleşmede gösterilir. Sözleşme hükümlerinde kefilin sorumluluğunu artırıcı nitelikteki değişikliklere ve kartın kullanım limitinin yükseltilmesine ilişkin olarak kefilin ilave şartlara dair sorumluluğunun başlaması için kefilin yazılı onayının alınması şarttır. Kredi kartı kullanımlarındaki kefalet, Borçlar Kanunu'nda belirtilen adi kefalet hükümlerine tabidir. Asıl borçluya başvurulup borcun tahsili için tüm yollar denenmeden kefilin borcun ifası istenemez".* Benzer şekilde TKHK m. 4/6. maddesi uyarınca; *"Tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır".* Buna göre kefilin sorumluluğu her halde öncelikle asıl borçluya başvurulması şartına bağlıdır.

Kefilin sorumluluğunun kapsamına ek kart harcamalarının dâhil olup olmayacağı yönünde bir düzenleme ise kanunlarımızda mevcut değildir. Kefalet gerçekleştirildiği anda bir ek kart başvurusu yapılmış

<sup>87</sup> Ateş, s. 183; Şener, s. 567.

ve kefil de bundan haberdar ise ek kart harcamalarından bu harcamalardan kefilin sorumluluğu bulunacağı açıktır. Zira bu durumda kefilin, sorumluluğunun kapsamına ek kart harcamalarının da girdiğini önceden tahmin etmesi ve bilerek kefil olması söz konusudur.

Kefaletin gerçekleştirilmesinden sonra ek kart talebinde bulunulması halinde ek kart harcamalarının kefilin sorumluluğu kapsamına girip girmeyeceğini tespiti gerekir. BKKKK m. 24/5 hükmünde kefilin sorumluluğun kefalette bulunduğu limitle sınırlı olduğu, *“kefilin sorumluluğunu artırıcı nitelikteki değişikliklere”* ilişkin olarak kefilin yazılı onayının alınması gerektiği belirtilmektedir. Ancak burada ek kart çıkarılmasına ilişkin talep, (ek kart için asıl karttan ayrı bir limit belirlenmedikçe) kefilin sorumluluğunu artırıcı nitelikte değildir. Zira ek kart asıl kartın limitini paylaşacağından ve kefilin sorumluluğunu artırıcı nitelikteki değişiklikler kapsamında değerlendirilmemelidir. Diğer yandan kredi kartı sözleşmelerinde genellikle asıl kart hamilinin talebi üzerine ek kart çıkarılabileceği yönünde hükümlere yer verilmekte, bu tür şartlara kefil kefilliği sırasında vakıf olmaktadır. Kredi kartı sözleşmesinden doğan borçlara kefil olan kefilin bu sözleşmeye istinaden çıkarılan ek kart harcamalarından da sorumlu tutulabilmesi amaca uygun bir çözüm olacaktır.

Kefil ister kredi kartı sözleşmesinin yapıldığı sırada ister sonradan talep üzerine verilen ek kartların kullanımından dolayı sorumlu olsun, kefile başvuru için öncelikle ek kart hamiline başvuru şartının aranıp aranmayacağını tespiti gerekir. Zira yukarıda değinildiği üzere kredi kartlarında kefalet gerek BKKKK m. 24/5 gerek TKHK m. 4/6 uyarınca adi kefalet hükümlerine tâbidir. Buna göre kefilin sorumluluğuna başvurmak için öncelikle asıl kart hamilinin takip edilmesinin yanında ek kart kullanımına ilişkin olarak ek kart hamilinin de kefile başvurudan evvel takip edilmesi gerekir. Zira burada ek kart harcamalarından dolayı asıl kart hamili ile birlikte ek kart hamili de müteselsil sorumludur. Ayrıca belirtmek gerekir ki ek kart kullanımından doğan borcu ödemek zorunda kalan kefil, bu ödeme dolayısıyla hem asıl kart hamiline hem de ek kart hamiline rücu edebilecektir.

## SONUÇ

Ek kart, asıl kart hamillerinin kredi kartlarını başkalarına kullan-dırmaları yasağını yumuşatmak üzere kart çıkaran kuruluşların uy-gulaması sonucunda ortaya çıkmış bir kavramdır. Kredi kartı kulla-nımının artmasına paralel bir artış gösteren ek kart kullanımı birçok faydayı beraberinde getirmektedir. Ek kart uygulaması; çıkarılması sırasında ek kart hamilinin kredi değerliliğinin araştırılmasına gerek bulunmaması, kredi kartı çıkarılamayacak durumda olan kişilere de bu yolla kredi kartı kullanma olanağı sağlanması, ek kartlar için ge-nellikle asıl karta oranla daha düşük kart yenileme ücreti alınması, aile ve işyerlerinde harcamaların tek elden yönetim ve denetimini ko-laylaştırması gibi nedenlerle kredi kartı kullanıcıları açısından tercih sebebidir. Bununla birlikte kart çıkaran kuruluşlar da ek kart çıkar-makla kart sürümünü artırmakta ve daha basit bir hesap tutma yönte-miyle daha fazla kredi kartı kullanıcısına ulaşmaktadır.

Hukukumuzda ek kart kavramı ilk kez BKKKK'de yer almakla birlikte, burada da ek karta ilişkin yeterli düzenleme mevcut değildir. Zira kanunun BDDK tarafından hazırlanan tasarısı taslağında yer alan ek kart tanımı ve ek kart hamilinin sorumluluğuna yer veren 15. mad-de düzenlemesi kanun tasarısından çıkarılarak kanunlaşmamıştır. Uygulamada sıklıkla başvuru ve birçok uyumsuzluğa konu olan ek kart ilişkisine ilişkin olarak açık bir düzenlemeye gidilmesi özellikle ek kart ilişkisinde tarafların sorumluluğunun kapsamı ile ek çıkarıl-ması ve kullanılması konularında ortaya çıkabilecek tereddütleri gi-dermek açısından faydalı olacaktır.

Ek kart uygulamasından ve yargı kararlarından hareketle ek kar-ta ilişkin bazı tespitlere ulaşılmıştır. Buna göre ek kart ilişkisinde ku-ral olarak ek kart hamili kredi kartı sözleşmesinin yapılması ya da ek kart başvurusu sırasında sözleşmeye taraf olmaktadır. Bu halde ek kart ilişkisi, ek kart hamili ile asıl kart hamilinin ek kartın kullanı-mından sorumlu olduğu kendine özgü bir isimsiz akit olarak ortaya çıkar. Bu sözleşme ilişkisinde ek kart kullanımından doğan sorumlu-luk asıl kart hamili ile birlikte müteselsilen ek kart hamiline aittir. An-cak ek kart hamili, asıl karta ilişkin harcamalardan sorumlu değilken, asıl kart hamili kendi harcamaları yanında ek kart hamilinin yaptığı

harcamalardan da sorumludur. Asıl kart hamilinin ek kart kullanımı nedeniyle kart çıkaran kuruluşa yapmış olduğu ödemeleri ek kart hamiline rücu imkânı mevcuttur.

Bununla birlikte ek kart hamilinin hiçbir talebi ve hatta haberi olmaksızın kendisi için ek kart çıkarılması ihtimali ile de uygulamada karşılaşılmaktadır. Bu hallerde ek kart hamilinin kredi kartı sözleşmesine taraf olmaması nedeniyle sözleşmeden doğan sorumluluğunun varlığından söz edilemez. Ek kart hamili, talebi olmasa da ek kartı alıp kullanmışsa bu kullanımından sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre sorumlu tutulabilmelidir.

### KAYNAKÇA

- Açıkgül Emine/Açıkgül Hacı Ali, Teori ve Uygulamada Kredi Kartı Sözleşmeleri, Ankara 2007.
- Akipek Şebnem, Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi, Ankara 1999 (Tüketici Kredisi).
- Akipek Şebnem, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları", AÜHFD, 2003, C. 3, S. 52, s. 103-119 (Kredi Kartları).
- Aslan İ.Yılmaz, Tüketici Hukuku, b. 3, Bursa 2006.
- Ateş Derya, Banka Kredi Kartı Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği ve Ek Kart, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000.
- Aycı Emrullah/Biçkin İnci/Artuç Mustafa, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu (Getirilen Yenilikler), Ankara 2006.
- Buhur, Oğuzhan, *Tüketici Kredisi Açısından Kredi Kartı Uygulaması*, Ankara 2004.
- Ceylan Ebru, Türk, İsviçre ve Avrupa Birliği Hukukunda Kredi Kartını Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu, İstanbul 2010.
- Çeker Mustafa, Kredi Kartı Uygulaması ve Özel Hukuk Açısından Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımı, Ankara 1997.
- Dizdar Ali Murat, "Genel İşlem Şartları", Bankacılar Dergisi, Mart 2010, S.72, s. 85-93.
- Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, b. 10, Ankara 2014.
- Erendaç Ali Tolga, "Banka Kartı veya Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımında Kart Hamilinin Hukuki Sorumluluğu", *Bankacılar Dergisi*, Eylül 2010, S. 74, s. 26-4.
- Gezder Ümit, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri, İstanbul 1998.
- Göndoğdu Gökmen, Kredi Kartını Çıkaran Kuruluş ile Kart Hamili Arasındaki İlişkiler, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, İstanbul 2007, C. II, s. 1435-1472.
- İşgüzar, Hasan, Banka Kredi Kartı Sözleşmeleri, Ankara 2003.
- Kaya, Feridun, Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması, İstanbul 2009.
- Kılıçoğlu Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, b. 17., Ankara 2013.

- Koh, Benedict, *Personal Financial Plannig*, 4th Ed., Singapore 2011.
- Kostakoğlu Cengiz, *Banka Kredi Sözleşmeleri ve Kredi Kartlarından Doğan Uyuşmazlıklar ve Akreditif*, b. 5, İstanbul 2010.
- Önder Fahrettin/Özkul Burcu, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanı Açısından Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Bankaya Verilen Şahsi Güvence: Adi Kefalet Sözleşmesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2013, C. 18, S. 3, s. 25-46.
- Reisoğlu Sefa, *Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanununun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi*, *Bankacılar Dergisi*, S.77, 2011, s. 25-46.
- Reisoğlu Sefa, "Tüketici Kredileri Hukukî Sorunlar: 4077 Sayılı Yasada Değişiklik Öngören Taslak", *Bankacılar Dergisi*, S. 69, 2008 (Tüketici Kredileri), s. 50-72.
- Sweet & Maxwell Limited, *German Tax and Business Law*, London 2005.
- Şener Oruç Hami, *Satış Noktasından Elektronik Fon Transfer Sistemi (EFTPOS) ve Hukukî Niteliği*, İstanbul 2000.
- Sungur İlhan, *Uygulamacı Gözüyle Banka Kartları Mevzuatı ve Uygulaması*, Ankara 2007.
- TakanMehmet/Boyacıoğlu Melek Acar, *Bankacılık, Teori, Uygulama ve Yöntem*, b. 3, Ankara 2011.
- Tandoğan Haluk, *Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri*, b. 3, C. 2, Ankara 1987.
- TBB Kredi Kartları Çalışma Grubu (Ed. Himmetoğlu, Buket), *Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu Değerlendirme Toplantısı*, *Bankacılar Dergisi*, S. 56, 2006, s. 94-104.
- Teoman Ömer, *Hukukî Yönden Kredi Kartı Uygulaması*, b. 2, İstanbul 1996.
- Wiley, John, *Banking Law and Practise*, Singapore 2012.
- Zevkliler Aydın/ Aydoğdu Murat, *Tüketicinin Korunması Hukuku*, b. 3, Ankara 2004.